

KONSOLIDEERITUD MAJANDUSAASTA ARUANNE

aruandeaasta algus: 01.01.2017

aruandeaasta lõpp: 31.12.2017

ärinimi: AS HOOLEKANDETEENUSED

registrikood: 10399457

tänava/talu nimi, Merimetsa tee 1
maja ja korteri number:

linn: Tallinn

maakond: Harju maakond

postisihtnumber: 10614

telefon: +372 6771250

faks: +372 6771256

e-posti aadress: info@hoolekandeteenused.ee

veebilehe aadress: www.hoolekandeteenused.ee

Sisukord

Tegevusaruanne	3
Raamatupidamise aastaaruanne	37
Konsolideeritud bilanss	37
Konsolideeritud kasumiaruanne	38
Konsolideeritud rahavoogude aruanne	39
Konsolideeritud omakapitali muutuste aruanne	40
Raamatupidamise aastaaruande lisad	41
Lisa 1 Arvestuspõhimõtted	41
Lisa 2 Raha	43
Lisa 3 Nõuded ja ettemaksed	44
Lisa 4 Maksude ettemaksed ja maksuvõlad	45
Lisa 5 Tütarettevõtjate aktsiad ja osad	46
Lisa 6 Kinnisvarainvesteeringud	46
Lisa 7 Materiaalsed põhivarad	47
Lisa 8 Kasutusrent	47
Lisa 9 Võlad ja ettemaksed	48
Lisa 10 Sihtfinantseerimine	48
Lisa 11 Aktsiakapital	49
Lisa 12 Müügitulu	50
Lisa 13 Muud äritulud	50
Lisa 14 Kaubad, toore, materjal ja teenused	50
Lisa 15 Mitmesugused tegevuskulud	51
Lisa 16 Tööjõukulud	51
Lisa 17 Muud ärikulud	52
Lisa 18 Tulumaks	52
Lisa 19 Seotud osapooled	52
Lisa 20 Sündmused pärast aruandekuupäeva	52
Lisa 21 Konsolideerimata bilanss	53
Lisa 22 Konsolideerimata kasumiaruanne	54
Lisa 23 Konsolideerimata rahavoogude aruanne	55
Lisa 24 Konsolideerimata omakapitali muutuste aruanne	55
Aruande allkirjad	56
Vandeaudiitori aruanne	57

Tegusama
elu kodud

Ettevõtte kirjeldus

AS Hoolekandeteenused on riigile kuuluv äriühing, mis tegutseb üle kogu Eesti pea kõigis maakondades, pakkudes hoolekandeteenuseid enam kui 2200-le kliendile ning tööd ligi 900-le töötajale. Meie teenuseportfelli moodustavad erihoolekandeteenused psüühiliste erivajadustega täiskasvanutele ja lastele ning üldhooldusteenus eakatele.

Alates 2013. aasta suvest pakume varjupaigataotlejatele majutuskeskuse teenust, mille asukoht on Vaos ja Vägeval.

Tegeleme ka kinnisvara arenduse ja haldamisega ning muu majandustegevusega, mis on seotud hoolekandelise ja tervishoiualase tegevusega.

Tööhõive edendamiseks oleme loonud sihtasutuse **Hea Hoog** (SAHH), mis tegeleb erivajadusega inimestele töövõimaluste leidmise, töökohtade loomise ning erivajadusega inimeste loodud toodete müügiga.

Ettevõtte jaguneb järgmisteks üksusteks

- Keskkontor (teenuseüksuste tsentraalne arendamine ja majandamine ning haldusteenindamine majutuse, toitlustuse jm osas)
- Teenuseüksused (erihoolekandeteenuste ja muude teenuste osutamine klientidele, vt. tabel 1).

Kui ettevõtte haldustegevus on tsentraliseeritud ja seda juhivad vastava valdkonna juhid keskkontorist, siis klienditöö juhtimine on delegeeritud võimalikult kliendi lähedale. See tähendab, et kliendiga seotud otsuseid sh teenuselepingu sõlmimine, langetab teenuseüksuse juht. Tema meeskonda kuuluvad vanemtegevusjuhendajad, tegevusjuhendajad ja mõnel pool ka tegevusjuhendaja abid ning meistrid. Teenuseüksuse juhi ülesanne on olla kohalikus kogukonnas ettevõtte esindaja ja kõneisik, edendades kohalikul tasandil koostööd ja klientide võimalusi kogukon-naelus osaleda.

Tabel 1. Ettevõtte teenuseüksused seisuga 31.12.2017

Ühiselamu-tüüpi kodud	Peremaja-tüüpi kodud	Kogukonnateenuse üksused	Muud teenuseüksused
1. Erastvere Kodu 2. Imastu Kool-Kodu 3. Koluvere Kodu 4. Sillamäe Kodu 5. Sõmera Kodu 6. Tori Kodu 7. Valkla Kodu 8. Võisiku Kodu	1. Karula Kodu 2. Kehra Kodu 3. Kodijärve Kodu 4. Sinimäe Kodu 5. Tapa Kodu 6. Tõrva Kodu 7. Türi Kodu 8. Uuemõisa Kodu 9. Viljandi Näituse Kodu 10. Vändra Kodu 11. Vääna-Viti Kodu	1. Ahtme Maleva üksus 2. Haapsalu Kuuse üksus 3. Haapsalu Tamme üksus 4. Jõgeva Allika üksus 5. Jõgeva Piiri üksus 6. Jõhvi Narva üksus 7. Jõhvi Puru üksus 8. Kunda Mere üksus 9. Kuressaare Ruubi üksus 10. Paide Aia üksus 11. Paldiski Rae üksus 12. Pärnu Kuldse Kodu üksus 13. Rakvere Lille Kodu 14. Rapla Nurme üksus 15. Tallinna Laagne üksus 16. Tallinna Mustakivi üksus 17. Tallinna Õismäe üksus 18. Tapa Põllu Kodu 19. Tartu Anne üksus 20. Tartu Jaama üksus 21. Tartu Kaunase üksus 22. Tartu Laseri üksus 23. Tartu Mõisavahe üksus 24. Viljandi Männimäe üksus	1. Kogula Eakate-kodu 2. Vao Keskus 3. Vägeva Keskus

Missioon, väärtused ja visioon

Missioon

TEGUSAM ELU KOGUKONNAS tähendab, et erivajadusega inimesed on ühiskonna täisväärtuslikud liikmed, kellel on teistega võrdsed võimalused aktiivseks ja mitmekülgseks eluks.

Usume, et erivajadustega inimeste kaasatus, nendega arvestamine, on lisaks inimese väärrikale kohtlemisele vajalik ka ühiskonnale – igaüks saab panustada heaolu loomisesse, võtta vastutust ning seeläbi vähendada sotsiaalseid ja majanduslikke riske, mis eraldatuse, mitteaktiivsuse ning diskrimineerimisega tekivad.

Väärtused

LUGUPIDAMINE - kohtleme iga klienti võrdväärselt. Töötajad suhtuvad klienti lugupidamisega, suhtlevad temaga kui võrdväärse ühiskonnaliikmega ja tagavad talle põhiõigused ning -vabadused. Me ei salli klienti vaimsest olukor-
rast tingitud kuritarvitusi tema isikuvabaduse ega vara vastu;

JULGUSTUS - julgustame iga klienti olema sotsiaalselt aktiivne ning osalema kogukonnaelus. Kaasame klienti ja tema lähedasi, et pakutavates teenustes oleks tegevusi, vaheldust ja rõõmu;

LEIDLIKKUS - pakume igale kliendile just talle vajalikku teenusepaketti. Arendame teenuseid pidevalt, et veelgi täpsemini vastata kliendi vajadustele ja ootustele. Selle nimel oleme leidlikud, paindlikud, kaasavad ning kohandume nii vajaduste kui muutustega ümbritsevas elukeskkonnas;

USALDUSVÄÄRSUS - klient ja tema lähedased võivad olla kindlad meie toele kliendi lõimimisel kogukonda; töötaja võib olla kindel arusaadavas töökorralduses ja tööandja panuses tema arengusse; ühiskond võib olla kindel meie panuses kogukonna edendamisse, keskkonna vastutustundlikusse ja säästlikku kasutamisesse.

Visioon

KLIENDID ON KOGUKONNALIIKMED – psüühikahäirega inimesed võetakse kogukonnas omaks, nendega arvestatakse, neile luuakse võrdselt võimalusi teiste inimestega. Et olla võrdsete võimalustega tegusad kogukonnaliikmed, vajavad nad oma vaimse tervise olukorra tõttu tuge. Meie ettevõtte on olemas, et pakkuda seda tuge. Me ei korralda kliendi elu, vaid juhendame klienti tema elu korraldamisel, rõhutades tahet ja tegusust ning inimese enda panust sõltuvalt tema toimetulekuvõimest.

TEENUSED ON HAJUTATUD KOGUKONDA - aktiivset ja mitmekülgset elu edendavaid ööpäevaselt tegutsevaid teenusekohti hajutame väikeste üksustena kogukondadesse; osa kliente elab vähemalt aeg-ajalt oma kodus: pakume tuge ja teadmist ka kliendi võrgustikule, et sel oleks kliendiga positiivne suhe. Võimaluse korral ostame teenused kohalikust kogukonnast ja jagame kogukonnaga oma ressursse. Kui klient saab ise mõnd tegevust teha ja see aitab tal olla võrdne kogukonnaliige, korraldame teenuse osutamist koos kliendiga.

TÖÖTAJAL ON ARENGUVÕIMALUSED - tagame töötajate pideva arengu, mis käib kaasas teenuste uuendamisega. Õpet korraldame koostöös asjakohaste õppeasutuste ja väärt praktikutega, kasutame e-õpet ja praktikavõimalusi teistes riikides. Oleme kompetentsikeskus, hea koostööpartner teadusasutustele, kellega meie töötajad jagavad oma kogemusi.

ORGANISATSIOON ON PAINDLIKU TÖÖKORRALDUSEGA JA VASTUTUSTUNDLIK

- kogu organisatsioon on paindlik: töötajad ei ole asukohtadesse kinnistatud, vaid töökorraldus on seotud klienditeenuse vajadustega. Häid eksperte ja asjatundjaid on vähe ning liikuvus tagab asjakohase teenuse õiges kohas;
- tõhus töökorraldus tugineb võimalikult palju kaasaegsetele tehnoloogilistele lahendustele, et hoida kokku ettevõtte (seega ka kliendi) ja keskkonna (seega ka kogukonna) kulusid. Tehnoloogilistel lahendustel põhinevad nii kliendi arendamise programmid, ekspertide võrgustikud, kus saab kogemusi vahetada ja nõustada kui ka töökorraldus;
- taaskasutame olemasolevaid ressursse ja töömeetodite valikul väärtustame keskkonda säästvaid, kestlikke lahendusi.

Strateegilised eesmärgid

ETTEVÕTE ON MAJANDUSLIKULT JÄTKUSUUTLIK

Ettevõtte majandustegevus on tõhus: tulud katavad kulud ja tekib kasum, mida taasinvesteeri teenuste pakkimisse.

KLIENT ON TEGUS KOGUKONNALIIGE JA RAHUL

Klient tuleb toime oma psüühikahäirega, oleme koos arendanud tema tahtevalda, sotsiaalseid ja töiseid oskuseid tasemeni, et ta saab kohalikus kogukonnas elamise ning osalemisega võimalikult iseseisvalt hakkama. Madalama toimetulekuga kliendile oleme loonud asjakohase teenuste paketi, et ta saaks võimalikult palju kogukonnale toetudes ja kaasatuna olles elada.

TÖÖKORRALDUS ON KLIENDIKESKNE

Töö ettevõttes on korraldatud kliendi isikut, tema arengupotentsiaali ja vajadusi arvestades ning laabub hästi.

PÜHENDUNUD TÖÖTAJAIL ON OSKUSED JA VAHENDID

Meie töötajail on erialateadmised, vilumus ja töövahendid kvaliteetse teenuse osutamiseks.

Strateegiliste eesmärkide saavutamiseks kasutame ettevõttes tasakaalus tulemuskaardi kohandatud juhtimissüsteemi. Oleme valinud välja eesmärkide saavutamise kõige olulisemad eeldused ehk edutegurid ning pannud paika näitajad, millega mõõdame nende täitmist. Mõõtnäitajatele oleme aastate lõikes seadnud pingutust nõudvad, ent ka realistlikud sihttasemed.

Olulisemad sündmused 2017

2017. aasta olulisemaks tööks oli Euroopa Regionaalarengu Fondi (ERF) vahendite abil 140 uue, privaatselt ja kaa-saegse kogukonnas elamise (KE) teenusekoha loomine. Kokku oleme 2017. aasta lõpuks rajanud 217 kliendile inim-väärivad elukohad. Mis peamine – need 217 inimest oleme valmistanud ette ja juhendanud elama kogukonnas te-gusamalt ning iseseisvamalt kui senisel ööpäevasel teenusel hooldekodus. Kui 2016. aasta lõpus moodustas KE tee-nus meie portfelist 7%, siis 2017. aasta lõpuks juba 13%.

Täpsemalt on juttu nii klientidega tehtud tööst kui kinnisvara soetamisest peatükkides „Asjakohast teenust saavate klientide arv“ ja „Edutegur: loome teenust toetava füüsilise keskkonna“.

2017. aastal muutus ka ettevõtte aktsiakapital. Vabariigi Valitsuse 28.09.2017 korralduse nr 266 alusel anti ettevõt-tele mitterahalise sissemaksena üle neli teenusekohtade loomiseks vajaminevat kinnistut (Tallinnas Paagi tn 2 ja Vasara tn 30 ning Pärnus Oja tn 128 ja Oja tn 144) väärtusega kokku 256 295 € . Pärast mitterahalist sissemakset on aktsiakapital kokku 7 409 155 €.

Tegevuskeskkond¹

- Eesti lähinaabrite viimaste kvartalite majandustulemused on olnud oodatust positiivsemad, mis on avalda-nud mõju ka Eesti majanduskasvule. Nii tugev väliskeskkond, säilinud ekspordivõimekus kui ka hoogustu-vad investeeringud annavad põhjust oodata Eesti majanduskasvu.
- Eesti sisemajanduse koguprodukti kasv kiirenes 2017. aasta esimeses pooles 5,2%ni. Majandusprognoosi kohaselt kasvab majandus 2018. aastal 3,3%. Peamiseks majanduse kasvu vedajaks jääb sisenõudlus, mis tugineb peamiselt investeeringute suurenemisel. Aastatel 2019–2021 peaks Eesti majandus kasvama kesk-miselt 3% aastas.
- Eratarbimise reaalkasv aeglustus 2017. aastal oluliselt eelkõige inflatsiooni järsu kiirenemise tõttu. Palga-tulu kiire kasvu taustal oli eratarbimise reaalkasv 1,8%, kuna hinnatõus kiirenes 3,4%ni. 2018. aastal tõu-seb aga jõuliselt tulumaksuvaba miinimum, mis tõstab madalama palgaga töötajate netopalka kuni 15% ning hinnatõus aeglustub 2,7%ni. See võimaldab eratarbimise kasvu kiirenemise 4,4%ni. Kuna elanike ne-tosissetulekuid suurendavaid reforme, mis viimastel aastatel on tarbimist mõjutanud, ei ole praegu roh-kem planeeritud, siis jääb edaspidi tarbimise kasv majanduskasvule alla, kuna uus tulumaksusüsteem hak-kab netotulu kasvu piirama.
- Investeeringute kolm aastat kestnud langus on läbi saanud ja investeeringud kasvasid 2017. aastal jõuliselt eelkõige valitsussektori toel. Eluasemelaenu käibe kasv viitab elanike usu järkjärgulisele taastumisele majandusolude normaliseerumisse ja julgustab võtma pikaajalisi kohustusi elamistingimuste parandami-seks. Valitsussektori investeeringud on pöördunud kiirele kasvule seoses hoonete ja rajatiste aktiivse ehitami-sega ELi rahade toel. Ettevõtlussektori investeeringute kiire kasv esimesel poolaastal on suures osas seo-tud transpordivahendite hankimisega ning investeeringud hoonetetesse-rajatistesse, masinatesse ja sead-metesse. Investeeringud kasvasid 2017. aastal 14%.

¹ Rahandusministeeriumi 2017. aasta suvine majandusprognoos

- Inflatsioon kerkis 2017. aastal oluliselt mõjutatuna peamiselt maailmaturu-hindade tõusust ning osaliselt ka siseturu jõudsamast arengust. Toit kallines 5,3%, energiahinnad tõusid ligi 5%. Kaudsed maksud kergitasid inflatsiooni 0,9% millest valdava osa moodustasid alkoholi, tubaka ja kütuse aktsiisimäärade tõus. 2017. aasta kokkuvõttes kiirenes tarbijahindade tõus 3,4%ni, olles viimase viie aasta kiireim. 2018. aastal võib oodata inflatsiooni mõningat aeglustumist (2,7%), kuna taandub välja kütuse kallinemise mõju. Lisaks pihurdub toiduainete hinnatõus, mida 2017. aastal kergitasid osaliselt ka ebasoodsad ilmastikuolud. 2019. aastal alaneb inflatsioon 2,5%ni ning 2020. aastal 2,0%ni eelkõige maksumeetmete mõju taandumise tõttu.
- Tööturu positiivsed arengud jätkusid 2017. aasta I poolaastal ning majanduskasvu kiirenedes püsis ka nõudlus tööjõu järele kõrge. Esimese poolaasta kokkuvõttes suurenes töötajate arv tööjõu-uuringu andmetel 1,1% võrra ning töötus langes 6,3%ni. Hõive kasv oli kiirem sisenõudlusega seotud tegevusaladel, kuid ka ekspordisektoris vajati lisatöökäsi. Pärast neli aastat kestnud langust on ehitussektor riigi investeringute toel taas kasvamas, mistõttu on ka ehituses hõive taas kasvanud.
- Tööjõu pakkumist mõjutavad ühelt poolt tööealise rahvastiku vähenemine ning teisalt üldise aktiivsuse tõus ning rändesaldo positiivseks pöördumine. Lisaks suurendab tööturul osalemist eelmise aasta keskel käivitunud töövõimereform, mis kiirstatistika põhjal võib osutada varem eeldatust edukamaks. Töövõimereformi statistiliseks kõrvalmõjuks võib pidada töötuse suurenemist, kuna vähenenud töövõimega inimesed peavad end registreerima töötukassas, kuid nende jaoks on töö leidmine raskendatud ning toetavate meetmete mõju avaldub järk-järgult.
- Keskmise palga kasvutempo oli 2017. aastal 6%, samas palga ostujõu ehk hinnatõusuga korrigeeritud keskmise palga kasv on varasema paari aastaga võrreldes oluliselt aeglustunud, jäädes 3% lähedusse. Majanduskonjunkturi näitajate kohaselt on tööjõu nappus viimaste kuude jooksul järsult suurenenud, kuigi selle tase on endiselt võrreldav buumieelse ajaga. 2018. aastal on prognoosi kohaselt palgatõus 5,2% tulumaksureformi positiivse mõju tõttu, mis on suunatud keskmisest madalamat töötasu saavate inimeste sissetulekute suurendamisele. Järgmistel aastatel jätkub mõõdukalt kiire palgatõus, mis on kooskõlas tootlikkuse arengutega.

Põhiliste finants- ja efektiivsusnäitajate ülevaade 2016-2017

Finantssuhtarvud	2017	2016	metoodika
Puhasrentaablus	15,5%	-10,6%	puhaskasum / netokäive
Ärirentaablus	15,4%	-10,8%	ärikasum / netokäive
Omakapitali rentaablus (ROE)	7,9%	-6,0%	puhaskasum / omakapital
Varade rentaablus (ROA)	7,6%	-5,5%	puhaskasum / varade keskmine maksumus
Omakapitali määr	92,5%	92,5%	omakapital / varad
Maksevõime kordaja	2,76	2,05	käibevara / lühiajalised kohustused
Likviidsussuhe	2,75	2,03	käibevara-varud / lühiajalised kohustused
Rahaliste vahendite tase	2,33	1,90	raha ja selle ekvivalent / lühiajal.kohustused
Põhivara käibekordaja	0,60	0,61	müügitulu / põhivarad
Töötajatega seotud suhtarvud	2017	2016	metoodika
Töötajate keskmine arv kontsernis	940	981	
Müügitulu töötaja kohta	21 612	20 871	müügitulu / töötajate arv
Lisandväärtus töötaja kohta	19 444	13 676	(ärikasum+tööjõukulud+põhivara kulum) / töötajate arv

Tulud

Peamiseks tuluallikaks on erihoolekandeteenuste osutamine. Aastas oli keskmine erihoolekandeteenuste klientide arv 2208, sellele lisandusid üldhoolduse 50 klienti ning varjupaigataotlejaid aasta keskmiselt 62 klienti. Keskmiselt toitlustasime kuus 1963 ja majutasime 2020 erihoolekande klienti (vt. tabel 2). Majutust ja toitlustamist pakkusime ainult teenusel olevatele klientidele.

Tabel 2. Teenusekohad ja teenused

TEENUSED	Kokku	ÖH	ÖH PM	ÖHLK	ÖT	ÖT PM	ÖK	LÖK	KE	AK	TE/TT/IT
EA kohti (keskmiselt kuus)	2 243	951	518	6	99	122	103	6	207	18	212
TEG koht (keskmiselt kuus)	2 208	947	516	6	105	116	96	3	201	18	199
Teenusekohtade täituvus	98%	100%	100%	103%	106%	95%	93%	57%	97%	98%	94%
EA tulu kokku	12 869 295	5 238 567	3 134 376	34 660	806 307	1 086 984	1 144 536	142 704	829 795	269 620	276 500
TEG tulu kokku	12 867 619	5 211 260	3 118 600	37 229	852 807	1 035 490	1 143 316	108 866	806 705	259 939	261 884
Eelarve täituvus	100%	99%	99%	107%	106%	95%	100%	76%	97%	96%	95%
EA tulu per klient	478	459	504	473	677	744	926	1 982	335	1 221	147
TEG tulu per klient	486	458	503	492	676	744	992	2 668	334	1 197	147
MAJUTUS	Kokku	ÖH	ÖH PM	ÖHLK	ÖT	ÖT PM	ÖK	LÖK	KE	AK	TE/TT/IT
TEG PM 1k tuba kohti	454	0	386	2	3	62					
TEG PM 2k tuba kohti	190		130	0	6	54					
TEG korteris kokku kohti	155								155		
TEG HK kokku kohti	1 214	947		4	89		96	3	46	18	10
TEG Majutusteenus kokku kohti	2 020	947	516	6	105	116	96	3	201	18	10
TOITLUSTUS	Kokku	ÖH	ÖH PM	ÖHLK	ÖT	ÖT PM	ÖK	LÖK	KE	AK	TE/TT/IT
TEG S Köök kohti	1 074	820	62	3	104	63		3		18	2
TEG S Teenus kohti	503	106	259	3		42	93				
TEG S varustamine kohti	386		182			10			194		
TEG Toitlustusteenus kokku	1 963	926	502	6	104	115	93	3	194	18	2

Planeeritud teenusekohtade täituvus

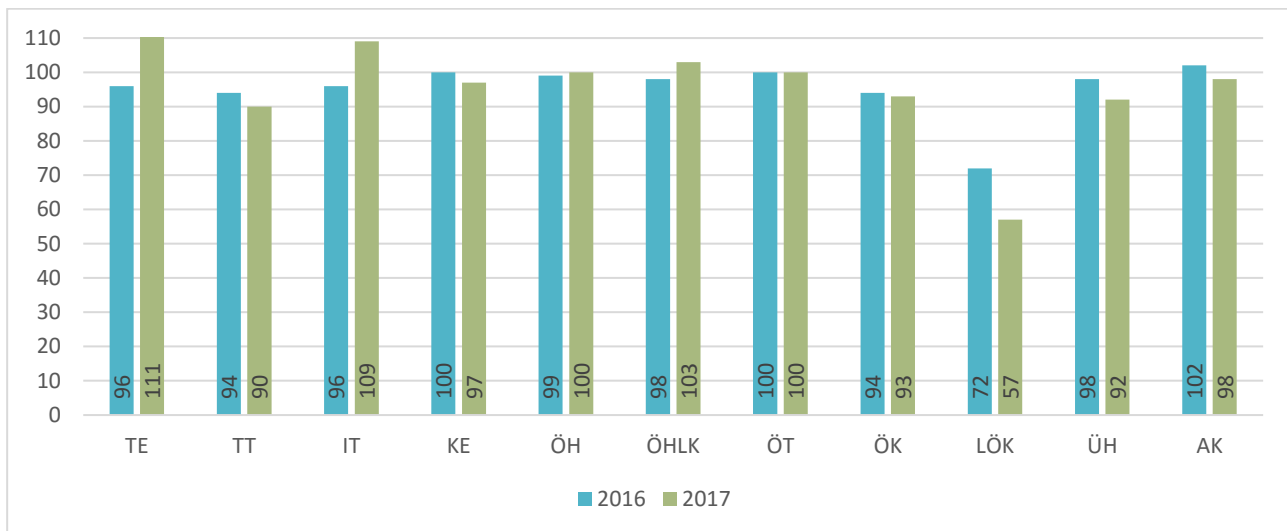
2017. aastal jooksul tegime teenusekohtadega mitmeid ümberkorraldusi:

- Lõpetasime Vääna-Viti Kodus KE teenuse pakkumise, suunates seni seal KE teenusel olnud kliendid suurema iseseisvusega Tallinnas korterites asuvasse KE üksustesse. Vabanenud kohtadele liikusid ööpäevaringsed kliendid suletavatest kodudest. Edaspidi pakub Vääna-Viti Kodu vaid ÖH teenust;
- korraldasime teenusekohad ümber Karulas, mis edaspidi keskendub tugevdatud toetusega ööpäevaringse teenuse pakkumisele;
- lõpetasime toetavate teenuste pakkumise Võisiku, Koluvere, Tapa, Vägeva ja Tartu Kaunase Kodus;
- andsime aasta lõpus uute KE üksuste klientidele pakutavad toetatud töö teenused üle SA Hea Hoog ja MTÜ Heaolu ja Taastumiskool;
- avasime aasta jooksul uued KE üksused korterites Tallinnas, Haapsalus, Raplas, Viljandis, Tartus, Jõgeval, Paines, Jõhvis, Haapsalus, Kundas, Kuressaares.

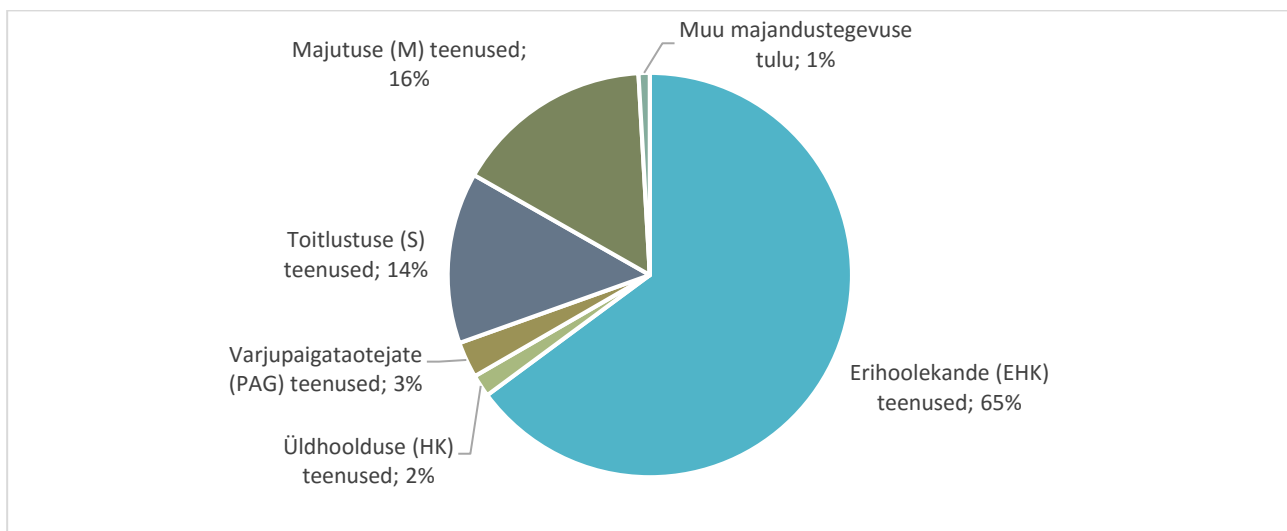
- vähendasime ööpäevaringsed teenusekohad, mis vabanesid klientide teenuselt lahkudes suurtes institutsioonitüüpi teenusekohtades.

Sõltumata toimunud muudatustest oli teenusekohtade täituvus hea (vt. joonis 1).

Joonis 1. Teenusekohtade täituvus 2016 võrdluses 2017 (%)

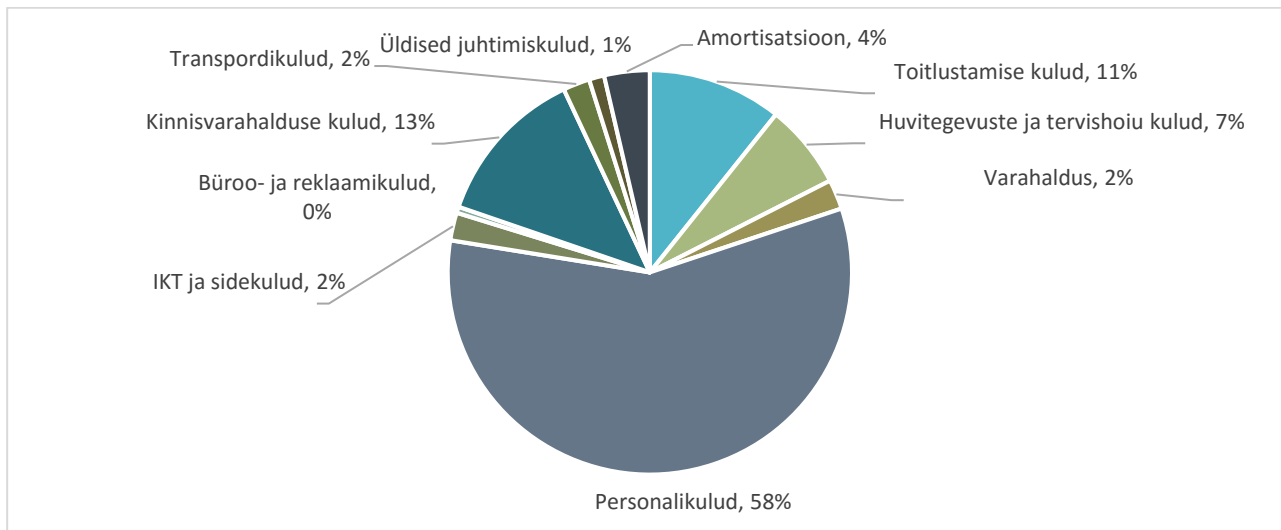

Joonis 2. Tulude jaotus erinevate teenuseliikide vahel 2017

Kulud

Joonis 3. Kulude jaotus erinevate kululiikide vahel

- Personalikulud moodustavad 58% tegevuskuludest, olles sellega suurim kulugrupp (vt. joonis 3). Ettevõtte koosseisus oli aasta alguses 904 ja aasta lõpus 898 ametikohta, neist 755 otsest klienditööd tegeva töötaja ametikohta. Aastas oli keskmiselt täidetud 97% kohtadest, see tähendab keskmiselt oli vabasid ametikohtasid 29. Keskmine töötasu aasta lõpuks oli 890 €. Aasta jooksul vähenes töökohtade arv 21 võrra. Personalikulude koosseisu kuuluvad ka koolituse ja töötervishoiu kulud. 2017. aasta koolituskulu kokku oli 54 533 € ja töötervishoiukulu 35 931 €, ehk keskmiselt ühe töötaja kohta 60 € koolitust ja 40 € töötervishoiuga seotud tegevusi.
- Kinnisvara haldamisega seotud kulud moodustavad 13% ettevõtte kuludest, sealhulgas kommunaalkulud moodustavad kinnisvarakuludest 55% ning remont ja hoolduskulud 18%. Kinnisvara amortisatsioonikulu on 14% ja see ei sisalda sihtfinantseerimisega soetatud kinnisvara amortisatsiooni. Muud kinnisvarakulud nagu haldusmeeskonna transpordi ja sidekulud ning muud tugiteenuste kulud moodustavad kokku 13% kinnisvarakuludest. 2017. a oli oluliselt erinev 2016. aastast. Korteriesse on liikunud kokku 185 klienti ning kortereid on kokku 57, üldpinnaga ~4200 m², lisaks Jõgeva, Paide, Kunda ja Kuressaare KE üksuste majad. Majutusteenuse pakkumiseks on 41 erihoolekande teenuseüksuses kokku 2200 majutuskohta, lisaks 50 üldhoolduse ja 110 varjupaigataotlejate majutuskohta.

2017. aasta jooksul investeerisime olemasolevasse kinnisvarasse kokku ~145 tuh. €. Olulisemateks investeeringuteks olid Sillamäe Tervise 11 küttesüsteemi täielik renoveerimine, Vääna mõisa 2. ja 3. korruse akende vahetus ning 3. korruse sanitaarruumide remont, Karula peamaja fassaadi krohvimine ning soetatud Tapa Põllu kodu 2. korruse akende ja veetorustiku ning soojasõlme vahetus. Omavahenditest soetasime Jõgevale Vägeva kodu klientide tarvis korteri ning remontisime selle.

Euroopa Rände- ja Integratsiooni Fondi (AMIF) Vao ja Vägev keskuse renoveerimise projekt lõppes aprillis 2017. Projekti kogu eelarve oli 350 000 €, millest täitsime 98,62% ehk 345 152 €. Kokku oli sihttasemeks renoveerida 32 kohta, projekti tulemusena loodi aga 60 kohta.

- Toitlustamise kulud on suuruselt kolmas kulugrupp, moodustades 11% kõikidest kuludest. Oma köökidest toitlustasime 1323 inimest, nendest 107 vajasis erimenüüd. Sisse ostisime toitlustust 560-le inimesele. Ise valmistasid toitu KE teenusel olevad 180 inimest. Alates juunist hakkasid toiduvalmistamises osalema 92 ÕH klienti (Türi, Näituse) ning aasta lõpus liitusid sama projektiga veel Kodijärve, Vääna-Viti, Kehra, Vändra, Uuemõisa, Sinimäe kodu ehk kokku ca 380 klienti. Sellega lõppes klientide toitlustamine sisseostetava teenuse või toidu transportimisega teisest teenuseüksusest. Uue toitlustuse korraldusega vähenes kulu ja suurenes klientide võimalus osaleda söögi tegemisel, meeskonda lisandus toitlustusteenindaja, kelle ülesandeks on koordineerida toiduainetega varustamist ja toiduvalmistamise protsessi.
- Huvitegevuste ja tervishoiukulud jagunevad:
 - a. huvitegevuste kulud: käsitöö, sportimine, aiandus, kultuur jne tegevustega seonduvad kulud
 - b. tervishoiukulud: isikliku hügieeni tarbed, inkontinentsitooted, käsimüügiravimid, õeteeuuse sisseost.

Huvitegevuste kuludest suurem osa kulus vaba aja sisustamisele, üritustel osalemisele, transpordile seoses üritustega. Suurim üritus oli Viljandis toimunud erivajadustega inimeste laulupidu.

Tervishoiukuludest suurim kulu oli õeteeuuse sisseost. Õe teenuse tunnihind on reguleeritud lepingutega ja on viimastel aastatel olnud stabiilne. Kuna hangetel on vähe pakkujaid, on soodsa ja hea teenuseosutaja leidmine raskendatud. 18 teenust vajava kodu teenindamiseks on meil 4 teenuseosutajat.

- Varahalduse alla kuuluvad:
 - a. Klientide riide ja jalanõude soetus ja hooldus
 - b. Voodipesu soetamine ja pesemine
 - c. Inventari soetamine, hooldamine ja remont (sh majutusruumide, elutubade ja personaliruumide inventar)
 - d. Kulumaterjalid ruumide koristamiseks, puhastuskeemia

Riide ja jalanõude keskmine kulu kliendi kohta on aastas 9,50 €, suurema osa vajaminevast varustusest ostavad kliendid omavahendite arvelt. Voodipesu, rätikud, tekid-padjad soetatakse kliendile uude üksusesse kolimisel või vahetatakse välja vastavalt vajadusele. Voodipesukomplektid ja padjad valmivad klientide enda kätetööna SAHH juhendamisel. Pesupesemisteenust ostetakse sisse ÕT ja ÕK üksustes, kokku 10 teenuseüksuses, aastaga on kulu oluliselt vähenenud seoses klientide kolimisega väikestesse teenuseüksustesse, kus pesemine toimub kohapeal.

2017. aastal oli töö- ja huvitegevuse inventari soetus minimaalne, olemasolevat inventari on seoses uute töökeskuste avamise ja klientide kolimisega ümber paigutatud vastavalt vajadusele. Üksustele osteti kokku 17 ratastooli. 2017. aastal said kõik avatavad üksused kas täielikult või osaliselt sisustatud uue mööbli ja kodumasinatega. Pereküladesse soetasime diivaneid, toole, laudu ja riidekappe. Välja said vahetatud mitte-töötavad kodumasinad. KE üksused soetasid omale vajaminevaid kodumasinaid, mööblit jm sisustuses vajalikku. Käivitus toitlustusprojekt, mille käigus said perekülad uued induktsioonpliidid, külmkapid ja segajad-lõikurid.

- Transpordikulud moodustavad 2% kuludest, ettevõttes on kasutatakse kahe erineva kütusega sõiduaautosid: elektriautod ja fossiilsete kütustega (bensiin, diisel) sõiduautod. Aastal 2017 oli sõidukipargis 94 sõidukit, neist 40 elektriautot ning lisaks väikebussidele ja sõiduautodele kasutati ka traktoreid. Kõik transpordivahendid (v.a traktorid) on varustatud GSM seadmetega, mille alusel toimub transpordivajaduse juhtimine ja monitoorimine ning sõitude arvestuse pidamine. 2017. aastal 12 kuu sõidukite kilometraaž kokku 1 427 829 km.

- IKT kulud moodustavad 2% kuludest, sealhulgas sidekulud (internetiühendused), tarkvara ja riistvara kulud ning tehnovõrgud. 2017. aasta märksõnad IKT tegevustes olid töökindlus, turvalisus ja lihtsus. Töökindluse tagamiseks vahetasime välja kõik lauaarvutid ja enamuse sülearvutitest, teenuseüksuse seadmekappidesse paigaldati voolukõikumiste vastased UPS-d, mitmetes teenuseüksuses asendati kaablid fiiberkaablitega, kõik sülearvutid said püsiva internetiühenduse 4G kaardiga. Varjupaigataotlejate majutuskeskuses Vaos ja kohtumäärusega teenuse majutusruumides Valklas vahetati välja videosalvestid.

Võlgnevused

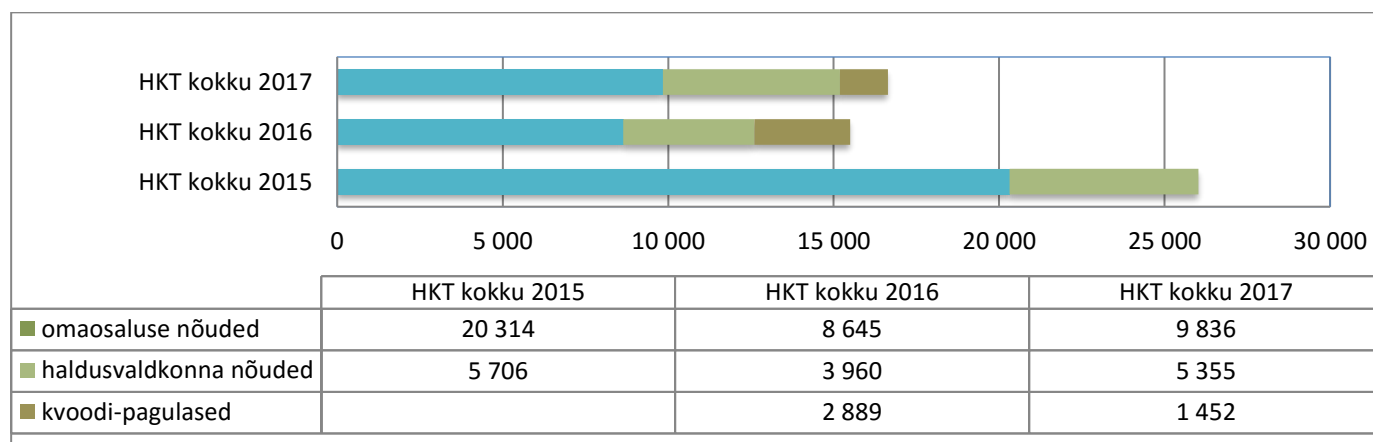
Võrreldes 2016. aasta lõpu koguvõlga on võlgnevuste kogusumma 2017. aastaga suurenenud, peamiselt kohtumäärusega teenuse (ÖK) klientide ning haldusvaldkonna võlgade arvelt (vt. joonis 4). Vähenenud on võlglaste üldarv, 2016. aasta lõpus oli meil 77 võlglast, 2017. aasta lõpus on võlglast 64, neist 49 on omaosaluse võlglast.

2017. aasta lõpu seisuga on võlglastest 32 ehk pooled tähtjaks tasumata jätnud ühe arve. Vähemalt 4 arve eest on meile tasumata 10 võlglastel, kellest ainsad erihoolekande kliendid on 3 praegust või endist kohtumäärusega teenuse klienti.

Kui 27 teenuseüksust 45 hulgast lõpetas eelmise aasta ilma ühegi võlglasteta, siis kahjuks kohtumäärusega teenuse klientide võlad suurenesid aastaga 1,9 tuh. €, põhjuseks klientide või eestkostjate probleemne maksekäitumine olukorras, kus ÖK teenuse osutamist me isegi võlgade pideval kasvamisel katkestada ei saa.

Haldusvõlglastest põhiosa moodustavad krooniliselt kommunaalarvete eest võlgu olevad maksejõuetud või paha-tahtlikud kliendid. Kuna oleme pikaajalise protsessi tulemusel vabanenud olulisest osast põhitegevuseks mittevajalikust põhivarast, siis on lootust, et edaspidi haldusvaldkonna võlgnevused enam ei suurene. Tegeleme aktiivselt võimaluste otsimisega võlasummade kättesaamiseks.

Joonis 4. Klientide võlgnevused 2015-2017 (€)

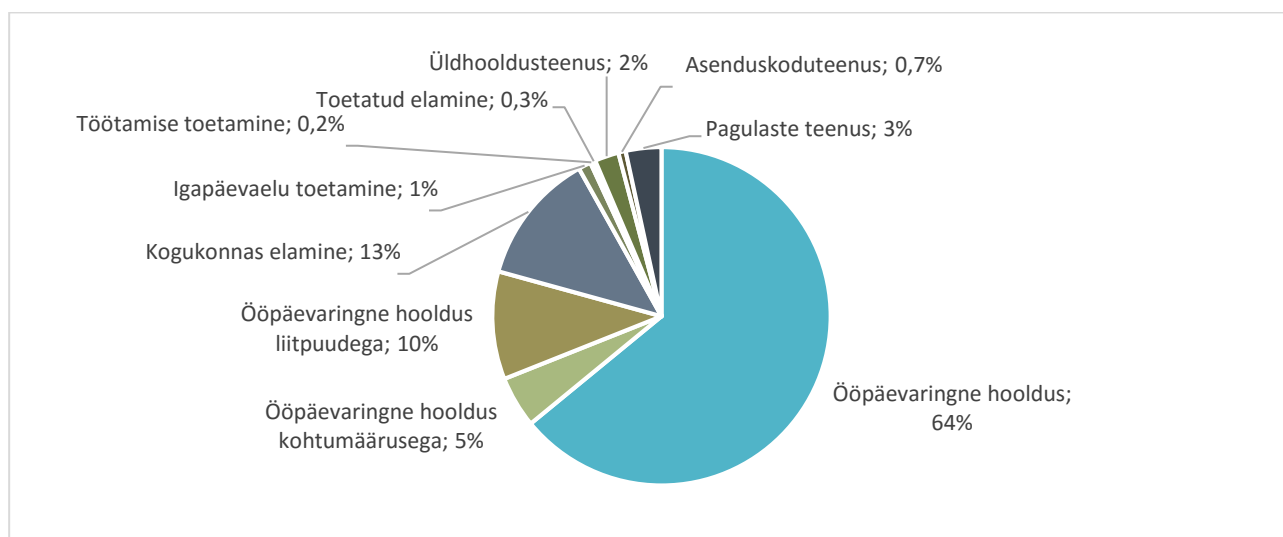

Ettevõtte teenuste portfelli

Meie teenuseportfelli moodustavad erihooletandeteenused, asenduskoduteenus, üldhooldusteenus, rehabilitatsiooniteenus ja varjupaigataotlejate majutusteenus. Teenuseportfelli peamised muutused toimusid 2017. aastal kogukonnas elamise teenuse osas, mille osakaal kasvas 6% võrra 13%-ni ja toetatud töö teenuse (TT) osas, kus vähendasime mahtu 6%-lt 0,2%-ni, andes esialgselt uute kogukonna elamise teenuse kohtade kõrvale loodud TT kohtade üle SA-le Hea Hoog, kes on spetsialiseerunud töötamist toetavate teenuste pakkumisele.

Seoses iseseisvamate ja suurema toimetulekuga ööpäevaringse hoolduse klientide liikumisega uutele kogukonna teenuse kohtadele vähenes meie portfellis ööpäevaringsete teenuste osakaal aasta jooksul 2% võrra 64%-ni (vt. joonis 5). Toimunud muudatused olid seotud ettevõtte äriplaanis püstitatud eesmärgiga keskenduda tulevikus ööpäevaringsetele ja kogukonnas elamise teenustele ning anda toetavad teenused üle teistele teenusepakkujatele. Seoses suuremahulise TT vähenemisega portfellis kasvas ööpäevaringse tugevdatud toetusega (ÖT) ja -kohtumääruse alusel (ÖK) teenuse osakaal 1% võrra (ÖT 10% ja ÖK 5%). Teiste teenuste osakaal jäi eelmise aastaga võrreldes samale tasemele.

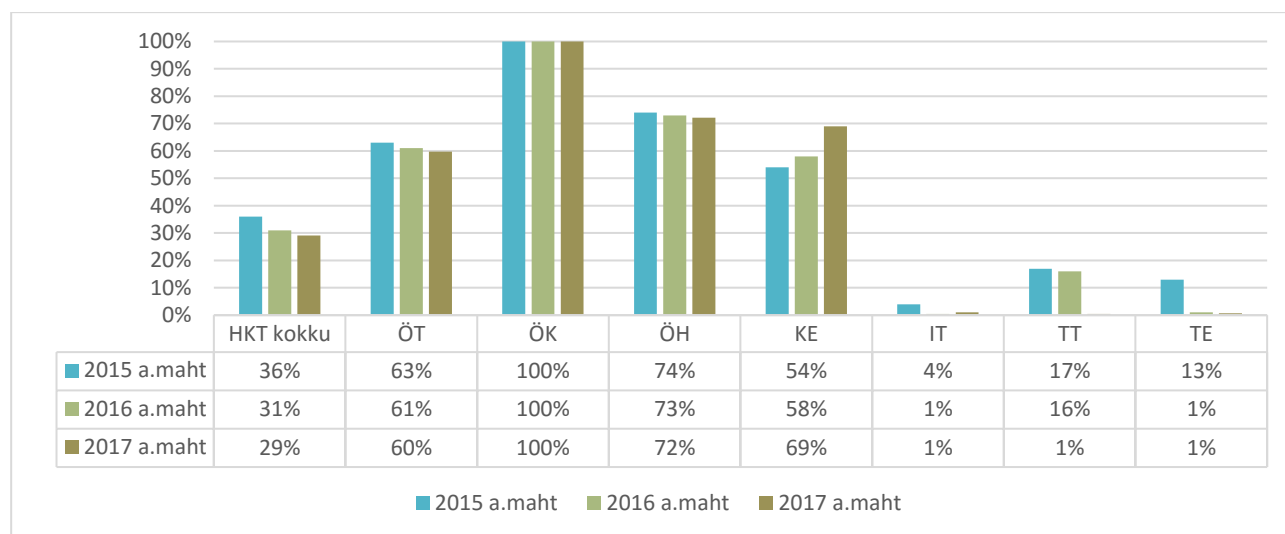
Joonis 5. Ettevõtte teenuste portfelli jagunemine seisuga 31.12.2017

Teenuste turg ja turu osakaal

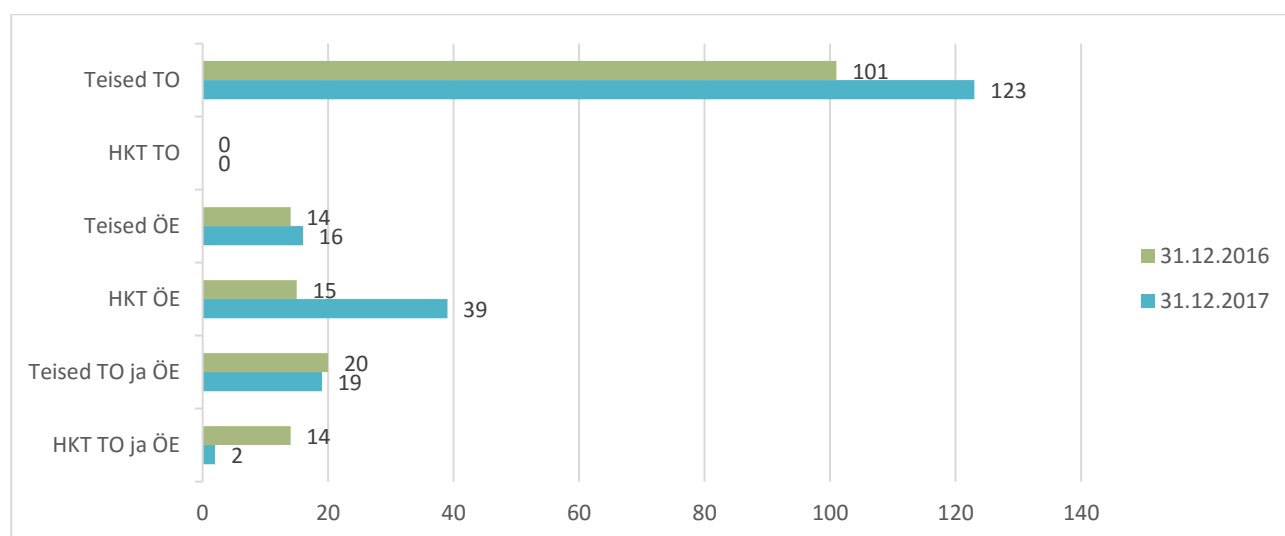
Viimase kolme aasta võrdluses on meie ettevõtte erihooletandeteenuste kogupaketi turuosa kõigi tegutsevate teenuse pakkujate suhtes langenud 7% (vt joonis 6). Suurimateks muutusteks 2017. aastal oli KE teenuse turuosa-kaalu kasv 11% võrra 69% -ni ja TT teenuse turuosakaalu langus 1% -ni. Toetavate teenuste vähendamine viimastel aastatel on olnud teadlik protsess, et ettevõtte äriplaani kohaselt nende teenuste pakkumisest loobuda. Ööpäevaringsete teenuste osakaal langes nii ÖH teenuse kui ÖT teenuse osakaal 1% võrra, seevastu KE teenusel turuosa-kaal kasvas tõusis 11% võrra võrreldes 2016. aastaga.

Joonis 6. Ettevõtte teenuste turuosakaalu muutus 2015-2017

Erihoolekandeteenuste turul oli teenuseosutamise kohti kokku 2017. aastal 199, nendest 41 meie teenusüksust (võrdluseks 2016. aastal oli 162 teenuseosutamise kohta, nendest 29 meie teenuseüksused).

Joonis 7. Erihoolekandeteenuse pakkujate arv. TO - ainult toetavad teenused, ÖE - ainult ööpäevased teenused, TO ja ÖE - mõlema teenuse pakkujad

Meie peamiste, **ööpäevaringsete teenuste** turuosakaalu muutused on seotud deinstitutionaliseerimise protsessiga Eestis, mille ühe osana on suur rõhk inimesetele võimaluste loomisel ja nende toetamisel liikumaks hooldekodudest välja kogukonda. 2017. aastal jätkusid 2015. aastal alustatud muutused teenuseturul, vähenes ööpäevaringsete teenusekohtade pakkumine ja suurenes **kogukonnas elamise teenuse** maht. Muutus oli suures osas mõjutatud meie ettevõtte tegutsemise tulemustest - aasta jooksul avasime uusi KE teenusekohti Eesti erinevates paikades ning ettevõtte teenusepakkumine kasvas 156 kohalt 271 KE kohani, samalaadseks kasvas ka teiste teenusepakkujate maht 7 võrra 120 kohani. Kuigi KE teenuse osas toimus teenusepakkumise kasv nii meie kui teiste teenusepakkujate poolt, oli meie poolt loodud uute KE teenusekohtade osakaal oluliselt suurem ja turuosakaal kasvas 11% võrra

59%-ni. Meie poolt loodud KE teenusele liikusid peamiselt inimesed ööpäevaringsetelt teenusekohtadelt ja lisaks mõned endised TE kliendid, kes olid varasemalt hooldekodu juures TE teenusel olnud, ent vajasisid rohkem tuge kui TE teenus seaduses ettenähtud mahu ja teiste teenusepakkujate juures oleks võimaldanud. Selle tulemusel meie ÖH teenuse turuosakaal langes 1% võrra 72%-ni, kuigi teenusepakkumine vähenes lausa 179 koha võrra 1374 kohani. Teiste teenusepakkujate ÖH maht vähenes aasta jooksul 51 koha võrra. Kogu ÖH teenusepakkumine teenu- seturul vähenes aasta jooksul 223 võrra 1895 kohani.

Ööpäevaringset teenust liitpuudega isikutele osutasime 2017. aastal eelneva aastaga samas mahu 221 kohta, vii- masel kvartalil suurendasime pakkumist 1 koha võrra 222-ni, teiste teenusepakkujate poolt kasvas pakkumine 6 koha võrra, mis tingis meie turuosakaalu languse 1% võrra.

Kohtumäärusega ööpäevaringse teenuse (täiskasvanutele) osas oleme jätkuvalt ainukesed teenusepakkujad (tu- ruosakaal 100%). Alaealistele ÖK teenusepakkujate osas muutust ei toimunud- Imastu Kool-Kodu jätkab teenuse pakkumist intellektipuudega noortele 6 kohaga ja SA Maarjamaa Hariduskolleegium 7 teenusekohaga psüühikahäi- retega lastele, va intellektipuue Tapal ja Kaagveres. Teenuste nõudlust on keeruline prognoosida, see on väga ebastabiilne ja sõltub välistest tingimustest.

Varjupaigateenusel olevate inimeste arv on viimase kolme aasta jooksul järjepidevalt langenud. Vao varjupaiga- taotlejate majutuskeskuse pakutava varjupaigateenuse klientideks on varjupaiga taotlejad ja rahvusvahelise kaitse saanud ehk koondnimetusega pagulased. Kui 2015. I poolaasta lõpus oli Vao Keskuses teenusel üle 110 inimese, siis 2017. aasta lõpuks teenindati kokku poole väiksemat hulka inimesi, sealhulgas oli neist 24 teenusel Vao Keskuse Vägeva Kodus. Võrreldes 2016. aastaga on kasvanud Kodakondsus- ja Migratsiooni ameti (KMA) loaga väl- jaspool majutustkeskust elavate taotlejate arv, mis tähendab, et inimesed on üpris kiirelt saanud jalad alla, tegut- sevad ja töötavad iseseisvalt ega vaja meie sekkumist.

Klientide tööga hõivatus

2017. aasta oli tööhõives keeruline aasta. Võrreldes eelmise aastaga on kõikidel teenustel, va ÖH teenus, klientide tööhõive vähenenud, kuid juurde on tulnud mitmeid uusi tööandjaid avatud tööturule ja SA Hea Hoog on suutnud senisest rohkem, mitmekesisemat ja tasuvamat tööd klientidele pakkuda ehk leida uusi koostööpartnereid ja telli- jaid.

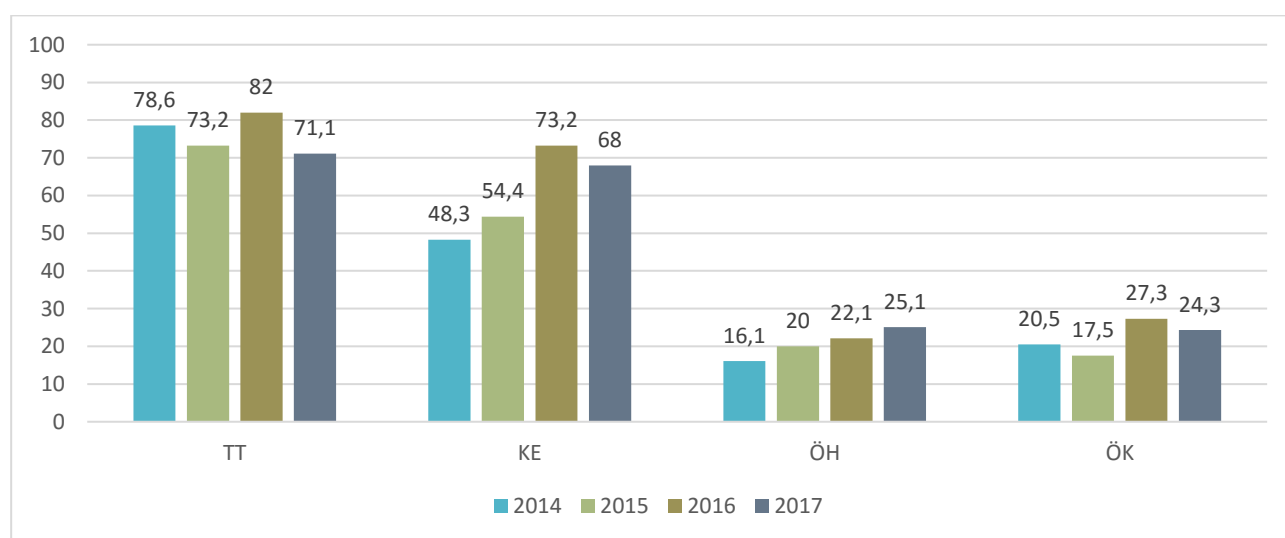
2017. aastal oli hõivatud 71% töötamise toetamise teenuse klientidest, sh 11% SAHHi kaudu ja 49% muu tööga (vt. joonis 8). Sihttasemest jäi 9% puudu, aga vähenes SAHHi osatähtsus TT teenuse klientidele töö pakkumises ja suu- renes muu töö osakaal. Aasta jooksul oli palju KE teenuse üksuste käivitamisi ja seetõttu on TT tööhõive tase lange- nud. Kliendid valmistusid uude elukohta kolimiseks ning uues keskkonnas võttis tööle asumine kohanemise tõttu kauem aega.

Kogukonnas elamise teenuse sihttase ületati 13% võrra ehk tööga oli hõivatud 68% klientidest. See on 5% madalam kui eelmise aasta tulemus. Ööpäevaringsel teenusel on tulemus 25%, millega täideti sihttase. Suured kolimised mõjutasid nii ÖH teenuse kui KE teenuse sihttasest, sest mitmed tublid töötajad liikusid ÖH teenuselt KE teenusele.

Kohtumäärusega teenusel oli tulemus 24% ja sihttasemest jäi puudu 1%. Osaliselt on puudujäägi põhjuseks Monieri töö ajutine puudumine, aga teisalt ka asjaolu, et ÖK teenusele suunatud kliendid vajavad enne tööle asumist turvalist kohanemisperioodi ja tervises seisundi mõningast stabiliseerumist.

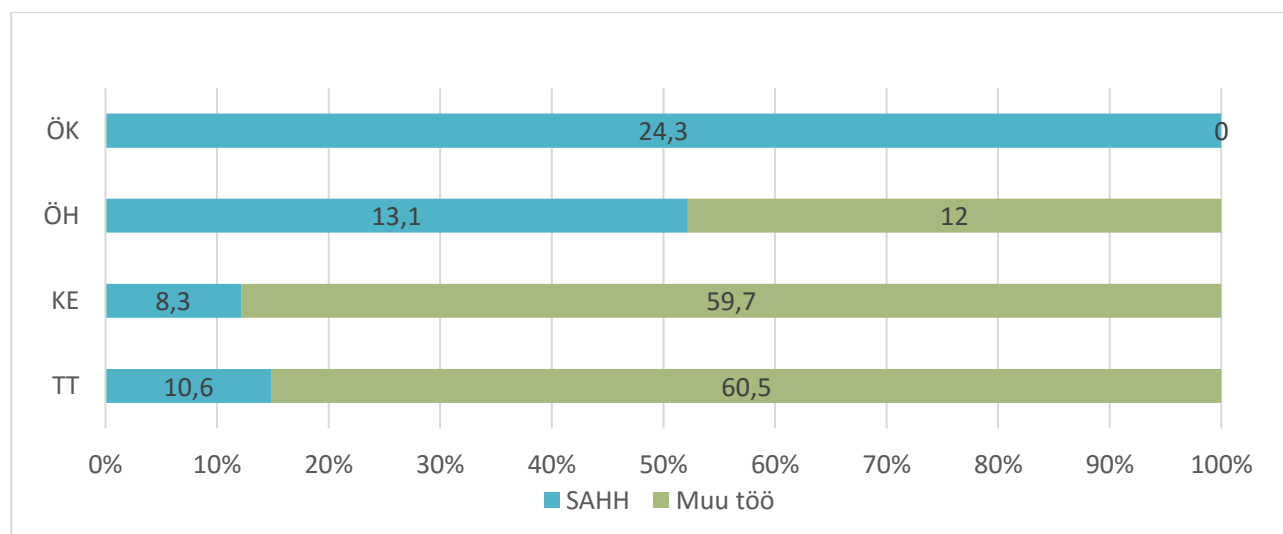
Kokku oli tööga hõivatud 34,2% klientidest ehk iga kuu keskmiselt 494 klienti.

Joonis 8. Tööga hõivatud klientide osakaal teenuseti (%)

Head meelt teeb see, et võrreldes 2016. aastaga on kasvanud nende klientide hulk, kellel on lepinguline töösuhe väljaspool SAHHi. TT teenuse klientidega, aga ka KE klientidega soovime liikuda järjest enam selles suunas, et neid väärtustaksid tööjõuna ka teised tööandjad ning et klientidel kasvaks oskused ka väljaspool tuttavat kaitsvat keskkonda tööd teha. SAHHi osakaalu klientide tööandjana või vahendajana kajastab joonis 9.

Joonis 9. SAHHi kaudu ja muud tööd tegevate klientide osakaal teenuseti

Esmakordselt mõõtsime 2017. aastal klientide lepingute raames töötatud tunde. Sihttasemeteks oli KE teenusel 80 h kuus ehk 20 h nädalas, ÖH ja ÖK teenustel 40 h kuus ehk 10 h nädalas. Sihttaseme saavutas ja ületas ÖK teenus, kus kliendid olid lepingu alusel tehtava tööga hõivatud keskmiselt 51 h kuus. KE teenusel töötasid kliendid keskmiselt 63 h ja ÖH teenusel 38 h kuus. Meie kliendid töötavad tihti osalise koormusega. Selle põhjuseks on nii inimeste tööjoudlus kui tööandja vajadus. Näiteks kojamehe töö võib ühel objektil olla vaid 1 tund päevas või mõned tunnid nädalas. Hea Hoog SA osutab TT teenust 2014 kliendile ja PKT teenust 140 kliendile.

Kõikide üksuste juures tegutsevad töö- ja tegevuskeskused või töötoad, kus kliendid saavad teha tööd valmistades erinevatest materjalidest käsitöösemeid, pakendades ja sorteerides detaile või täites tellimustöid nagu sinilill või voodipesu õmblemine.

SA Hea Hoog poolt korraldatud/vahendatud tööd võib jagada kolmeks: käsitöösemete valmistamine müügiks, tellimuste ja hangete täitmine, teenuste osutamine. Peamised tööd olid järgmised:

- käsitöösemed (keraamilised esemed, kaltsuvaibad, puidust, paberist, tekstiilist, vilditud tooted jm),
- tellimustööd (paberkotid, disainhelkurid, katusedetailid, sinililled),
- teenuste osutamine HKT-le (puhastusteenindus, territooriumi hooldus, abitööd köögis).

SAHHil jätkusid koostöölepingud (nt OÜ Monier, OÜ SoftReflektor, AS Cista, MTÜ Vigastatud Veteranide Ühing) ja sõlmitud on mitmeid uusi koostöölepinguid tööandjatega, peamiselt korteriühistutega.

Valmis toodangut turustame e-poes, laatadel, kauplustes ja Kodudes/Töokeskustes kohapeal. Osalesime koos HKT-ga paljudel Töötukassa töömessidel, kus tutvustasime oma organisatsiooni ja lõime suhteid potentsiaalsete partneritega, kes saaksid meie klientidele tööd pakkuda. Viljandi Töömessilt saadud tutvuse kaudu leiti töö Karula Kodu

klientidele, kes puhastavad nüüd rõõmuga tekkide õmblemisel ning servade lõikamisel tekkivaid tootmisjääke ning panustavad seeläbi materjali taaskasutusse.

Jätakuvalt kasutatakse 13 kodus klientide käelise töövõimekuse hindamise vahendina Hamet metoodikat, et leida kliendile sobivaim töö. Kokku on ettevõttes 6 hindamiskomplekti, mida jagavad omavahel *Võisiku, Uuemõisa, Türi, Rakvere Lille, Karula, Sillamäe, Sinimäe*, Imastu, Tapa Loode ja Põllu tn Kodud, Tõrva, Tartu Kaunase ja Erastvere kodud. Lisaks käelise töövõimekuse hindamisele koolitati testijad kasutama arenguprogrammi ja sotsiaalsete oskuste hindamise osasid Hamet programmist. 2017. aasta lõpus lõppes Astangu projekt, kuid metoodikat kasutame jätkuvalt edasi.

2018. aasta on muutuste tuules, mis mõjutavad oluliselt tööhõivet. Jätakuvalt tekitab segadust ja ka takistusi vajalike teenuste saamisel uus töövõime hindamise süsteem. Näiteks ei saa PKT teenust inimene, kellel on hinnatud töövõime osaliseks. Seetõttu on pidanud kliendid teenuselt lahkuma.

Suurt mõju avaldavad HKT klientidele ja tööhõivele kolimised uutesse üksustesse, mis tähendab meie heade töökäte liikumist ning vajaduse töö pakkumise korraldus paremini läbi mõelda, et tellimused saaksid õigeaegselt täidetud. Samas saame olla uhked, et oleme andnud kliendile kaasa olulised tööoskused ja -harjumuse, mis võimaldab uues elukohas paremini hakkama saada ja ka tööd leida.

Samas loome veelgi rohkem töö tegemise võimalusi. SAHH pakub uuest aastast lisaks TT ja PKT teenustele ka lühiajalist kaitstud töö teenust Harjumaal ja Ida-Virumaal. Avame töökeskused Jõhvis ja Tallinnas, laiendame teenuste pakkumist Viljandis, Saaremaal, Lääne-Virumaal.

Koostööprojektid ja suhted partneritega

Olulisemad partnerid meie ettevõtte töös erihooletandekandekonnas on Sotsiaalministeerium, järelevalvet teostavad ametiasutused (Sotsiaalkindlustusamet, Õiguskantsleri Kantselei, Terviseamet, Ravimiamet), Erihooletandeteenuse Pakkujate Liit, Heaolu ja Taastumise Kool, puuetega inimeste organisatsioonid ja tervishoiuteenuseid osutavad ettevõtted.

Koostöös **Sotsiaalministeeriumi** ja **Sotsiaalkindlustusametiga** võtsime 2017. aastal ühe prioriteedina fookusesse teenusel olevad vanaduspensioniealised isikud. Eesmärgiks oli välja selgitada isikute hulk, kes suunatud erihooletandeteenusele, kuid kellel vananedes on vajadus erihooletandeteenuse järele oluliselt vähenenud või kadunud ja primaarseks on muutunud hooldustoimingud. Tahaksime sellistele inimestele leida üldhooldusteenuse kohad, läbi mille vabaneksid erihooletandeteenused neile isikutele, kes teenust vajavad. Koostöö kannab vilja aastal 2018, mil sihtgrupi teenusevajadus hinnatakse ja aasta teisel poolel neile sobilik lahendus leitakse.

Sotsiaalministeerium on kaasatud 2017. aastal alanud koostööprojekti Koeru Hooldekoduga, läbi mille soovime nõ kliente vahetada - pakkuda Koeru Hooldekodu ööpäevaringse teenuse klientidele, kelle toimetulekutase võimaldab toime tulla kogukonnateenusel, võimalust leida elupaik HKT uutes teenuseüksustes ja omakorda meie eakamatel, dementsetel klientidel asuda elama Koeru Hooldekodusse, mis spetsialiseerukski inimestele dementsusega. Sotsiaalministeerium kaasas meid uue teenuse - igapäevaelu toetamise teenus suure hooldusvajadusega isikutele -

väljatöötamise protsessi. Ühe olulisima koostöökohana Sotsiaalkindlustusametiga tuleb kindlasti mainida tööd klientide teenusevajaduse hindamisinstrumendi väljatöötamisel.

2017. aastal osalesime Sotsiaalministeeriumi algatatud ja Astangu Kutserehabilitatsiooni Keskuse eestvedamisel teoks saanud projektis **sotsiaalteenuste kvaliteedijuhise koostamises**. Juhend saigi aasta lõpus valmis ja selle põhilised kriteeriumid said kohustusliku komponendina kõigile erihoolekandeteenuste pakkujatele sotsiaalhoolekandeseadusesse sisse kirjutatud. Kvaliteedijuhis saab olema üheks aluseks Sotsiaalkindlustusameti järelvalvetele.

Osalesime aktiivselt **Erihoolekandeteenuste Pakkujate Liidu töös**, kus andsime oma sisendi ühiste seisukohtade kujundamiseks erinevatel teemadel (nt erihoolekandeteenuste maksumused, erihoolekandeteenuste kulumudel, uued teenusekohad). 2017. aasta sügisel valiti Erihoolekandeteenuste Pakkujate Liidu juhatuse esimehe kohale meie teenuste arendusjuht Elen Preimann.

Meie ettevõtte on olnud juba neljandat aastat esindatud **tegevusjuhendaja ametikutse arendamisel**, osaledes tegevusjuhendajate tasemekoolitusteks õppekavade koostamisel ning samuti tegevusjuhendaja kutse välja andmisel kutsekoja juures. See koostöövaldkond võimaldab meil anda olulist sisendit oma pikaajalisest kogemusest tegevusjuhendaja ameti kujundamiseks ja väärtustamiseks ning võrdseks käsitlemiseks teiste sotsiaalvaldkonna ametitega.

Kolmandat aastat jätkus tihe koostöö **Heaolu ja Taastumise Kooliga**. *Recovery college* mudelile toetudes koostas nende rehabilitatsioonimeeskond vajaduspõhised oskusõppemoodulid deinstitutionaliseerimise protsessi toeks. Kokku kasutas Heaolu ja Taastumise Kooli rehabilitatsiooniteenuseid 121 HKT klienti. Neist 45 elas 2017. aasta lõpu seisuga juba uutes teenusekohtades. Praktikas tähendas sotsiaalses rehabilitatsioonis osalemine kliendile enamasti võimalust osaleda grupinõustamistes 1- 2 korda kuus ning osaleda 4- 5- päevastel majutusega intensiivkursustel nn Taastumiskursustel (psüühikahäirega klientidele) või Iseseisva elu kursustel (vaimupuudega klientidele). Tihedam koostöö toimus Tapa, Valkla, Sõmera, Tõrva ja Võisiku kodude juhtide ja tegevusjuhendajatega. Uued erihoolekandega integreeritud koostöövõimalused on planeerimisel Tartus, Paides ja Jõgeval. Heaolu ja Taastumise Kool aitas kaasa CARE metoodika juurutamisele, mh toimus CARE metoodika koolitus tegevusjuhendajatele, kel emakeeleks vene keel.

Sotsiaalse kaasatuse suurendamise ja kogukonnatöö arendamise eesmärgil oleme 2016. aasta lõpust teinud koostööd **Tartu Ülikooli** ühiskonnateaduste instituudi õppejõudude ja tudengitega. Teemaks, mida koos soovime lahendada, on erivajadusega inimeste sulandumine uude keskkonda. Ülikool viis magistriõppekava aine "Sotsiaalne kaasatus ja kogukonnatöö" raames läbi uurimuse, mille käigus tudengid uurisid, kes on meie Tartusse ja Haapsallu kolinud klientide suhtluspartnerid ning millise kvaliteediga need kontaktid on. Seejärel pakkusid tudengid välja, mida teha, et suhtlemine naabrite ja lähima kogukonna vahel muutuks mõlemale poolele rahuldust pakkuvaks. Tulemusi tutvustati kokkuvõtval seminaril, milles osalesid ka meie kliendid, keda tudengid nõ varjutasid. Meie omalt poolt panustasime sellega, et tegime uute üksuste tegevusjuhendajate seas küsitluse, kuidas nemad ja kliendid ise hindavad ja tajuvad seotust lähikogukonnaga.

2017. oli HKT jaoks ka täiesti uue valdkonnaga tutvumise aasta - osalesime mitmetel **ideetalgutel ehk häkatonidel**. Ja osalesime edukalt. Oktoobris toimunud HKT erineva taseme juhtide mõttetalgutelt alguse saanud toote idee „Piss-I-Alarm“ sai TTÜ Mektory ja MTÜ Skeemipesa poolt ellu kutsutud Eesti suurimal riist- ja tarkvara häkatonil TehnoHack lausa 3 auhinda: peaauhinna (ehk kõige potentsiaalikama startup-idee auhinna), pääsu Ajujaht TOP30 hulka ja pääsu Prototron TOP40 hulka. „Piss-I-Alarm“ on niiskustasemest teavitav abivahend hooldajale, et tagada kliendile inimväärne ja puhas tunne. See on korduvkasutusega kiibilaadne toode, mis paigaldatakse inimese juurde

ning mis edastab infot hooldustöötaja nutiseadmesse. Teade tuleb, kui niiskustase on ületanud lubatud normi ehk vajalik on vahetada mähet või korrastada voodit. Süsteem võimaldab paindlikult ja õigel ajal tagada inimese hool-
dus, väldib hooldustoimingute kuhjumist lühikesele ajaperioodile, aitab paremini planeerida mähkmete vajadust ja
tööjõu ressursi. HKT kodudes leiaks toode kasutust eelkõige meie liitpuudega klientide peremajades, aga laiemalt
omastehooldajate, hooldekodude töötajate, väikelaste vanemate ja puuetega inimeste hooldajate seas. Piss-l-
Alarm meeskonda kuuluvad HKT- st teenuste arendusspetsialst Tuuli Ainsaar ja SA Hea Hoog juht Anu Hall.

Ajujaht TOP30 hulgas on ka idee nimega HopeHolders, kuhu HKT- st kuulub teenuste arendusjuht Elen Preimann. Idee sai alguse Sotsiaalministeeriumi eestvedamisel korraldatud Garage48 Heaolugalgutelt, mille eesmärgiks oli leida uuenduslikke lahendusi Eesti hoolekandeteenuste arendamiseks. HopeHolders sai 2. koha ja pääsu ühiskond-
like algatuste inkubaatori Nula TOP12 hulka. HopeHoldersi meeskond tahab luua veebikeskkonda, mis viib kokku
emotsionaalselt keerulises olukorras olevad, lootuse kaotanud inimesed nendega, kes on sarnasest olukorrast edu-
kalt välja tulnud ja valmis oma kogemust jagama (sh väljaõppega kogemusnõustajad). Ühe veebikeskkonna sihtgru-
pina nähakse meie klientide lähedasi.

2017. aastal peeti Viljandi lauluväljakul **IX erivajadustega inimeste laulu- ja tantsupidu**. Peo haare on iga aastaga laienenud, 2017. aastal lisandusid laulukooridele tantsurühmad üle Eesti ning varasemast laulupeost kasvas välja laulu- ja tantsupidu koos kaasneva kireva laadaga. Et laienev pidu professionaalselt korraldatud saaks ning vääriliks kultuurisündmuseks kujuneks, kaasas pidu organiseerinud Karula Kodu meeskonda asjatundjad Tartu Ülikooli Kul-
tuuriakadeemiast. Koostöö kandis vilja, partnerid said vastastikku vajalikke kogemusi kultuuri- ja sotsiaalse valdkonna
puutepunktidest ning sellest, kuidas korraldada kultuuriüritust, millele on ligipääs kõikidel inimestel sõltumata eri-
vajadusest. Ligipääsetavuse suurendamiseks kaasati peo läbiviimisele Viipekeeletõlkide OÜ tõlgid, kes ka ansambliga
Justament lauldud ühislaulud ja rütmid eesti viipekeelde tõlkisid.

Meie kliendid osalesid aktiivselt juba kuuendat korda toimunud **Vaimupuu fotokonkursil**. Fotokonkursi teema oli seekord „Ilu minu ümber“ ning 19-ne parima näitusele jõudnud foto hulka jõudsid 7 fotot meie klientidelt - Võisikult, Vändrast, Sillamäelt, Tõrva SAHH-ilt ja Tõrva Kodult ning Kehra Kodust. Fotokonkursi võitja tiitel läks Evi Ozolsile Kehra Kodust, tunnistuse „Ootamatu vaatenurga leidja“ pälvis aga Rene Lassur Tõrva Kodust. Parimad võistlustööd jõudsid ka Vaimupuu kalendrisse. Meie ettevõtte toetab juba mitmendat aastat Vaimupuu ettevõtmist ostes oma kodude seintele Vaimupuu kalendri.

Koostöös MTÜ Vaimupuuga toimus 2017. aastal klientidele ka säästva tarbimise koolitus, kus kliendid õppisid prak-
tika vormis, tegevusi läbi katsetades. Koolitusel käsitletud teemade ring hõlmas riietumist ja riiete hooldust, kodu
koristamist, aja planeerimist, ostuvalikuid poes jm. Koolitusel osalesid Haapsalu Tamme, Rapla Nurme, Rakvere Lille,
Pärnu Kuldse Kodu ning Tallinna ja Tartu üksuste kliendid.

Varjupaigataotlejate juba tuntuks saanud bränd Vao Köök osales tänavu Paides arvamusfestivalil ja Tallinnas täna-
vatoidufestivalil. Seekord koostööpartneritega esmakordselt meie klientidega ning lisaks rahvusvahelisele köögile pakuti
ka meie kodudes valminud tooteid. Nii said külastajad maitsta näiteks Tõrva Kodu valminud jäätist ja Väana-Viti
koduküpsetisi.

Füüsilise keskkonna loomine

2016. aasta põhieesmärk, suurte kodude reorganiseerimistaotluste koostamine, sai väärrika punkti 2017. aasta
jaanuari alguses, kui Vabariigi Valitsuse korraldusega nimetati Sõmera, Võisiku, Erastvere, Koluvere, Imastu ja Tori

kodude reorganiseerimisprojektid Euroopa Regionaalarengufondist (ERF) toetatava meetme investeeringute kavasse. Investeeringute kavasse arvati need projektid, millede ellu viimine aitab enim kaasa erihoolekande arengukavas seatud eesmärkide täitmisele, milleks ennekõike on erivajadusega inimestele paremate elamis-, õppimis-, ja töötamistingimuste loomine ning erihoolekandesüsteemi deinstitutsionaliseerimisele. Samas aga ei taganud see korraldus automaatselt nende projektide rahastamist ERF-ist. Kavandatud muudatuste ellu viimiseks esitasime suve hakul Rahandusministeeriumile toetuse taotlused, mis kõik ka rahuldati.

Hoolimata asjaolust, et mitmeetapiline taotlemisprotseduur jõudis lõpule alles 2017. aasta septembris, hakkasime reaalseid samme muudatusteks astuma juba 2015. aasta alguses. Esimesed 10 uue kontseptsiooniga kliendikohta, milleks oli kolmes erinevas korteris paiknev Tallinna Mustakivi teenuseüksus, valmis juba 2015. aasta novembris (vt tabel 3). 2016. aasta lõpuks oli selliseid uusi kogukonnas paiknevaid kliendikohti meie portfellis 77, millele möödunud aastal lisandus veel 140. Kuna 27 kohta valmis detsembris 2016, siis uutesse üksustesse kolis 2017. aastal kokku 167 inimest. Seega oleme reorganiseerimise käigus tänaseks loonud juba 217 uut ja kvaliteetset kogukonnas elamise kliendikohta.

Tabel 3. Uued teenuseüksused 2017 lõpuks

I kvartal	II kvartal	III kvartal	IV kvartal
Viljandi Männimäe (10)	Tartu Jaama (10)	Jõgeva Piiri (10)	Haapsalu Tamme (10)
Rapla Nurme (10)	Tartu Mõisavahe (10)	Paide Aia (10)	Kuressaare Ruubi (10)
Tallinn Õismäe (10)	Jõgeva Allika (10)	Paldiski Rae (10)	Kunda Mere (20)
Tallinn Laagna (10)		Ahtme Maleva (10)	
Haapsalu Kuuse (10)		Jõhvi Narva (10)	

2018. aastal on meie sihiks luua kokku 321 uut kliendikohta (vt. joonis 10). Kui varasematel aastatatel valmisid vaid kogukonnas elamise kohad, siis sel aastal on kavas luua 252 ööpäevaringset ning vaid 69 kogukonnas elamise kliendikohta, neist kuus Tapa Põllu üksuse laiendusena.

Nagu eelpool mainitud, siis ettevalmistatused uute üksuset loomiseks algasid juba kolme aasta eest. Möödunud aastal jõudis lõpule uute hoonete tüüpprojektide koostamine ning väljastat ka esimesed ehitusload. See omakorda lõi eeldused ja võimalused ehitushangete korraldamiseks. 2018. aastal on kavas rajada kokku 10 uut ööpäevaringset üksust. Möödunud aasta lõpuks olime sõlminud nelja üksuse (kokku 96 kliendikohta) osas ehituslepingud, veel kolme üksuse (72 kohta) ehitamiseks läbi viinud vajalikud ehitushanked ning lisaks veel ühe üksuse (30 kohta) rajamiseks hanke välja kuulutanud. Kuue kogukonnas elamise üksuse loomiseks oli aasta lõpuks sõlmitud üks ehitusleping (10 kohta) ning hankementlus oli pooleli 2 hoone rekonstrueerimiseks (kokku 20 kohta).

Aasta teises pooles hakkasime põhjalikumalt ette valmistama ka Valkla kohtumäärusega teenuse reorganiseerimist. Alustasime läbirääkimisi võimaliku koostööpartneri leidmiseks, kirjeldasime oma ootused nii tulevasele teenusele kui ka seda toetavale füüsilisele keskkonnale. Samuti alustasime taotluse koostamisega, et saada ERF-i tuge ka Valkla Kodu ümberkorraldamiseks. Taotluse esitamise tähtaeg oli jaanuaris 2018, uute üksuste valmimist kavasime 2020.-2021. aastasse.

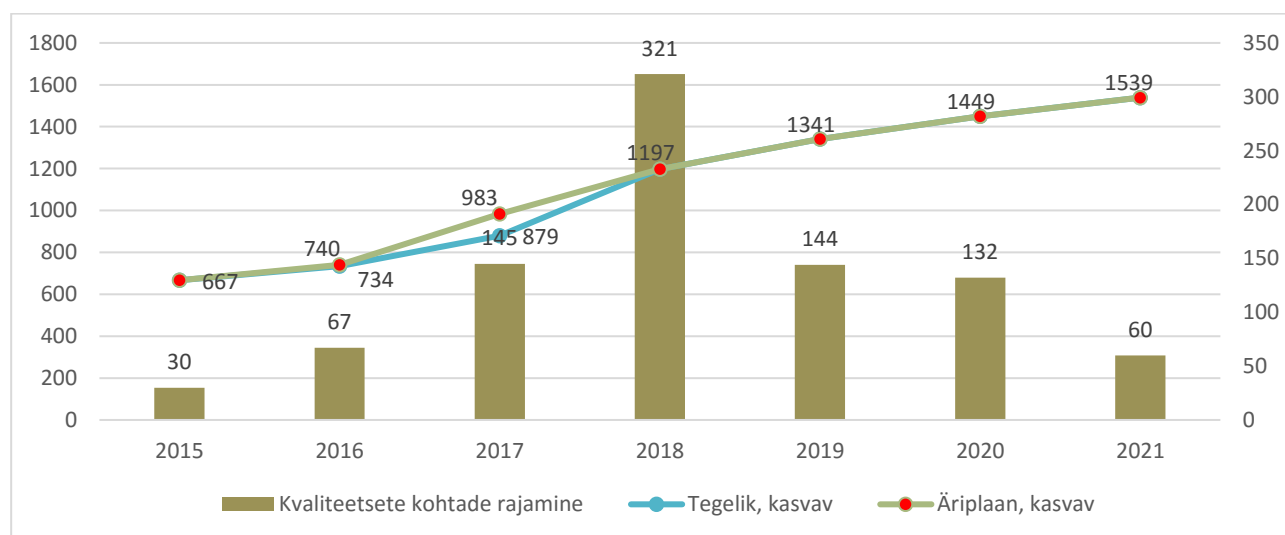
Aasta jooksul soetasime kvaliteetsete kliendikohtade rajamiseks kokku 30 korterit, 4 maja ning 6 kinnistut. Uute üksuste rajamiseks viisime läbi 32 ostumenetlust ja 14 riigihanget.

2017. aastal valminud teenusekohtade rajamise kogumaksumuseks koos käibemaksuga kujunes 2 802 881 € ja ühe kliendikoha keskmiseks maksumuseks 20 021 €, millele lisandus soetatud inventari maksumus.

Hoolimata kõigest jäi aasta eesmärk, viia kvaliteetsete teenusekohtade arv 983-ni, täitmata. Aasta lõpu seisuga oli meie portfellis 879 asjakohase keskkonnaga teenusekohta, mis moodustas kõikidest kliendikohtadest 43%. Peamiseks põhjuseks oli uute üksuste projekteerimistööde mõningane venimine ja kavandatust oluliselt pikem ehitusluba menetlemine. Kui algselt oli kavas alustada uute hoonete ehitamisega mai alguses ja esimese 4 ööpäevaringse teenuse hoone valmine oli kavandatud detsembris, siis tegelikkuses jõudisime esimese uue hoone ehitamiseni alles septembris.

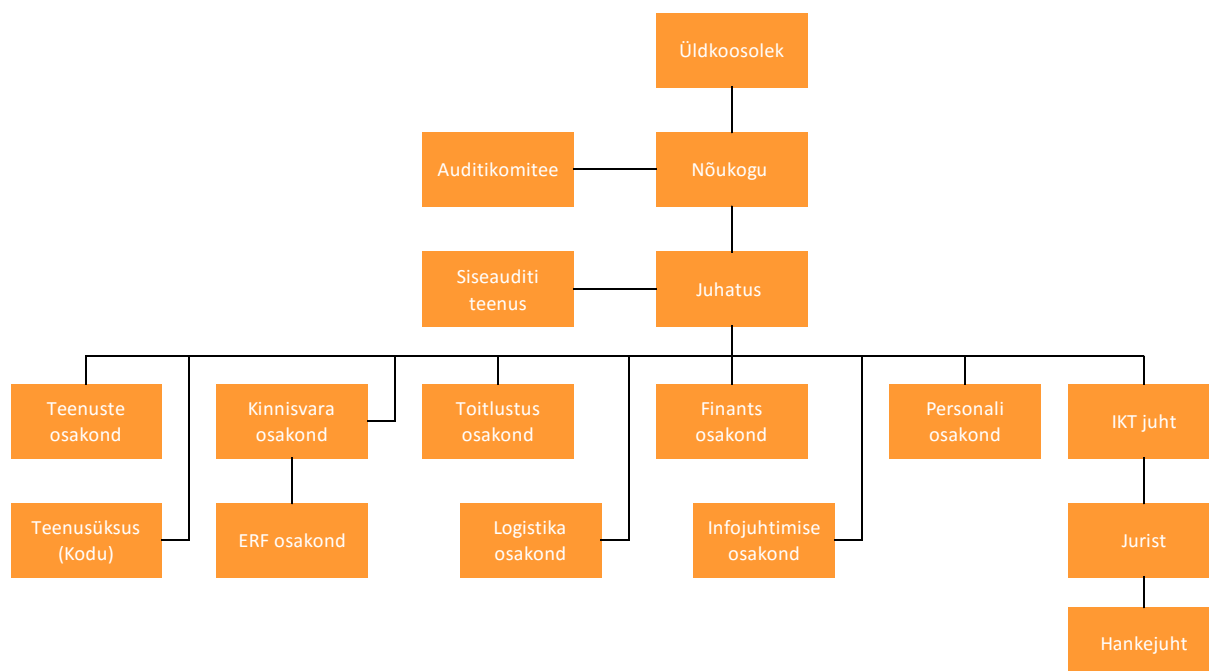
2018. aasta eesmärk on tervikuna sulgeda Võisiku, Erastvere, Koluvere, Imastu ja Tori kodud. Erastvere Kodu reorganiseerimisel on partneriteks 30 kohaga Lääneranna vald ning 28 kohaga SA Tartu Vaimse Tervise Hooldekeskus. Võisiku Kodu sulgemisel on koostööpartneriks AS Lõuna-Eesti Hooldekeskus, kelle kohuseks on luua uued elamistingimused 240-le inimesele. Paraku tõi aasta lõpp ebameeldivaid uudiseid, kui kriminaalpolitsei esitas Lõuna-Eesti Hooldekeskuse juhile ning hiljem ka ettevõttele kahtlustuse soodustuskelmuses, mille tulemusena peatas Rahandusministeerium teadmata ajaks Lõuna-Eesti Hooldekeskusele toetuse maksmise. Kuigi ministeeriumi otsus ei mõjuta meie poolt elluviidavaid tegevusi Võisiku Kodu reorganiseerimisel, võib see vahejuhtum tõeks osutumise korral tekitada meile palju probleeme töökorralduses ja klienditöös. Kui Lõuna-Eesti Hooldekeskus ei saa rahalist toetust, ei suuda ta rajada teenusekohti ja meie omakorda ei saa sulgeda Võisiku Kodu. Sellega kaasnevad lisaks eelarvevälistele ülalpidamiskuludele täiendav psühholoogiline stress meie klientide ja nende lähedastele, eestkostjatele, maineprobleemidest rääkimata.

Joonis 10. Kvaliteetsete teenusekohtade juurdekasv

31.12.2017 seisuga töötas ettevõtte 898 ametikohal vahetult 870 töötajat, kes jagunesid ettevõtte erinevatesse struktuuriüksustesse (vt. joonis 11).

Joonis 11. Ettevõtte struktuur seisuga 31.12.2017

2017. aasta jooksul vähenes meie ametikohtade arv sarnaselt 2016. aastaga ligi 60 võrra. Vähene-mine on enamasti seotud reorganiseerimisega (2016. aastal oli vähenemine seotud ka puhastustee-nindajate ametikohtade kaotamisega). Kokkuvõttes on meie ametikohtadest 87% seotud vahetu klienditeenindusega², ülejäänud on tugiteenuste ametikohad - toitlustus³, haldus ja logistika⁴ ning juhtimine ja tugiteenused⁵ (vt. joonis 12).

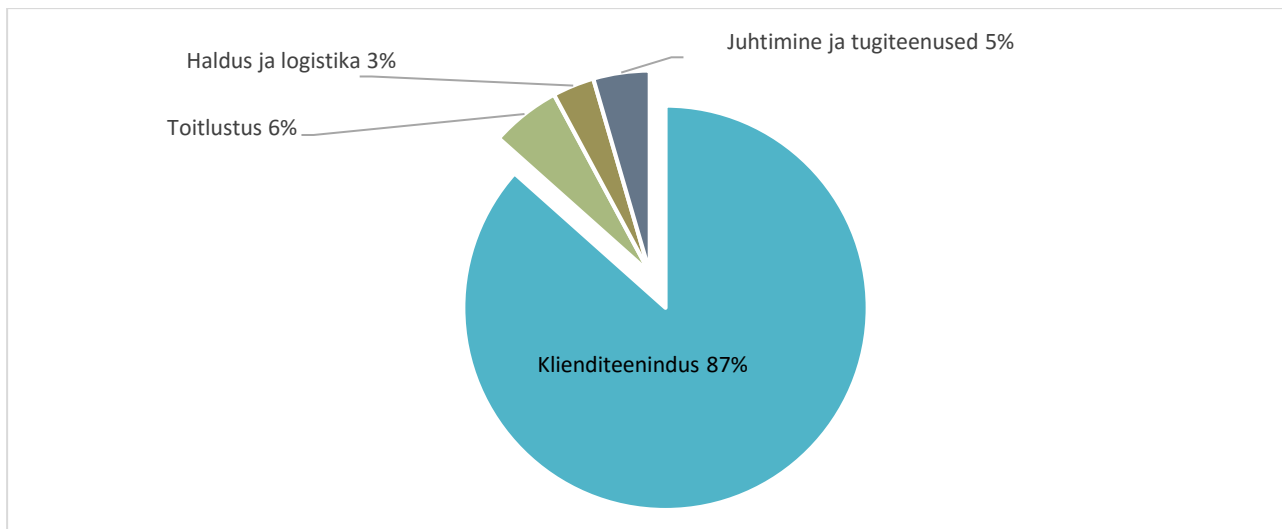
² **Klienditeeninduse** ametikohad - teenusüksuse juht, tegevusjuhendaja, sh noorem- ja vanemtegevusjuhendaja, hooldaja, meister, puhastusteenindaja jt ametikohad, mis üksuse spetsiifikast tulenevalt on teenusüksuse koosseisus.

³ **Toitlustuse** ametikohad - toitlustusjuht, toitlustustöötaja, sh peakokk, kokk, koka abi.

⁴ **Halduse ja logistika** ametikohad - kinnisvaraosakonna ametikohad (kinnisvaradirektor, kinnisvarajuht, haldusgrupi juht, hooldusmeister) ja logistikaosakonna ametikohad (logistikajuht, transporditeenindajad), ERF projekt.

⁵ **Juhtimise ja tugiteenuste** ametikohad – juhatus, teenuste-, personali-, finants-, infojuhtimise ja kommunikatsiooniosa-kond, jurist, IKT juht, hankejuht.

Joonis 12. Ametikohtade jagunemine

Põhiteenuse ehk klienditeeninduse ametikohtade arv vähenes koondamiste ja uute ametikohtade loomise taustal aasta jooksul kokku 10,5 võrra. Sealhulgas lõime peremajade juures juurde 11 ametikohta, kuna hakkasime 2017.aastal uuendusena valmistama peremajades toitu kohapeal senise valmistoidu toomise asemel - majandusliku tõhususe ja ka teenuse kvaliteedi tõstmise eesmärgil. Üks muudatus teenusüksuste ametikohtades oli seotud ka spetsialiseerumisega ÕT teenusel, kui asendasime Karula Kodus 14 tegevusjuhendaja ametikohta hooldajate ametikohtadega. Valkla Kodus lõime metoodiku ametikoha, et kohapeal töötajatele paremat klienditööalast metoodilist tuge pakkuda.

Tugiteenuste ametikohtade arv vähenes 2017. aastal kokkuvõttes 5 võrra, toitlustuses 3 võrra, kuna suletavate kodude köökides toimusid esimesed koondamised seoses klientide arvude vähenemisega. Halduse ja logistika ametikohad vähenesid 2 võrra seoses kinnisvara osakonnas töö ümberjagamisega, nii jäi üle-Eestiliselt senise 5 haldusgrupi juhi asemel teenusüksuseid teenindama 3 haldusgrupi juhti. Juhtimises ja tugiteenustes jäi ametikohtade arv sarnaseks 2016. aastaga.

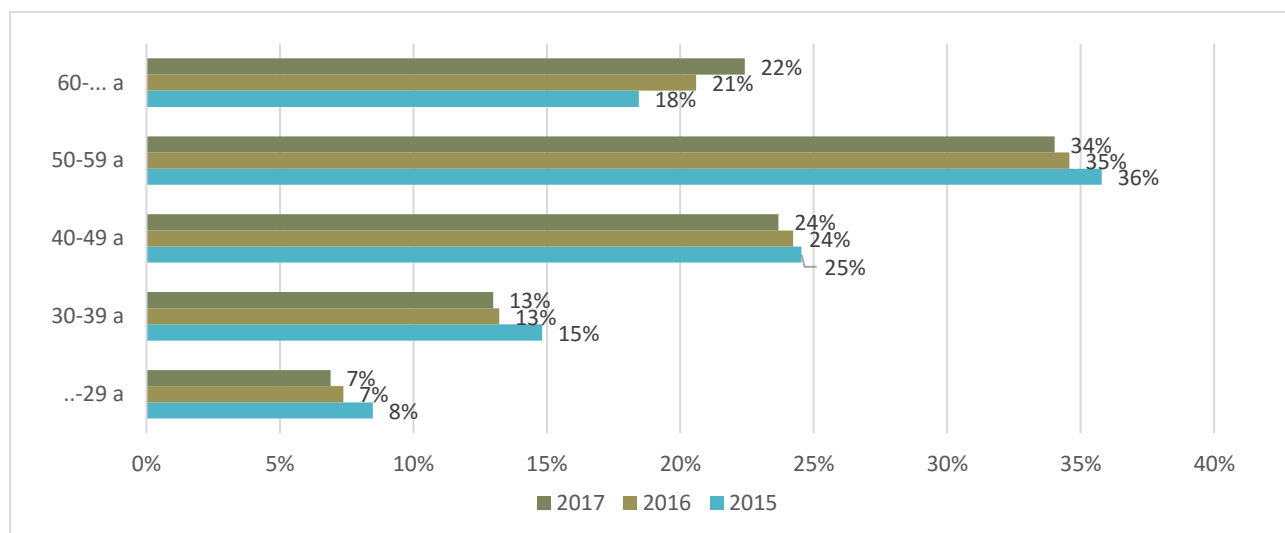
Tervikuna on 96% ametikohtadest teenusüksustes või tugiteenuste osakondades teenusüksuste juures, st on vahetult seotud teenusüksuse teenindamisega oma valdkonnas⁶. Ülejäänud 4% ametikohtadest on teiste toetavate töödega seotud (valdkondade juhid, raamatupidamine, varahaldus, töökeskkonna juhtimine jm). Selline oli ametikohtade jaotus ka 2016. aastal ehk proportsionaalselt jäi 2017. aasta teenusüksuste vahetuks toetamiseks vajalike ametikohtade määr muutumatuks.

Vanuseliselt ja sooliselt on ettevõtte profiil samuti sarnane eelmiste aastatega (vt. joonis 13). Esialgu veel väikese tendentsina on näha töötajaskonna vananemist – 50 aastaste ja vanemate grupp on kasvanud paari protsendi võrra aastast viimasel kolmel aastal. Lähiaastate reorganiseerimine toob meie tööjõu struktuuris siiski paratamatult muutusi. Meil töötab täna kõige rohkem töötajaid vanusegrupis 50-59 aastat – 34%.

⁶ toitlustusteenindajad toitlustus-, haldusgrupi juhid ja meistrid kinnisvara-, transporditeenindajad logistika-, personalispetsialistid personali- ja dokumendihaldurid infohalduse osakonnas.
Tegevusaruanne 2017

870-st töötajast 91% on naisterahvad (2016. a 90%) ja 9% meesterahvad (2016. a 10%). Endiselt moodustavad naisterahvad enamuse meie klienditöötajatest - 93% (2016. a 93%) ning meesterahvaid on 7% (2016. a 7%). Tugiteenustes töötab 74% naisterahvaid ja 26% meesterahvaid (enamuses halduse ja logistika osakonna töötajad).

Joonis 13. Töötajate vanuseline jagunemine

Erialakoolitus ja täiendõpe

2017. aastal suunasime koolituse põhirõhu tegevusjuhendajate erialasele koolitusele (vt. Tabel). Tegevusjuhendaja 260 tunnise koolituse läbisid sel aastal 68 tegevusjuhendajat (2016. aastal 25). 2016. aastal alustanud Tallinna Tervishoiu Kõrgkoolis tegevusjuhendaja töökohapõhise õppe esimese lennuga lõpetasid 2017. aastal 5 meie ettevõtte tegevusjuhendajat. Suunasime sel aastal töötajaid aktiivsemalt taotlema tegevusjuhendaja kutset läbi kutsekomisjoni ning komisjoni otsusega omistati tegevusjuhendaja, tase 4 kutse 10 tegevusjuhendajale.

Meie koostööpartner Järvamaa Kutsehariduskeskus avas 2017. aastal erimoodulite koolitusgruppid ÕT40 ja ÕK60 õppele ning nendes osales 8 töötajat ÕT40 täiendkoolitusel ja 9 töötajat ÕT60 täiendkoolitusel (2016. aastal erimoodulite koolitusele töötajaid ei suunatud). Töötamise toetamise täiendkoolitusele me 2017. aastal töötajaid ei suunanud, sest teenus läks aasta lõpu seisuga SAle Hea Hoog. Asenduskodu kasvatusala töötajate baaskoolitusel osales 2 töötajat.

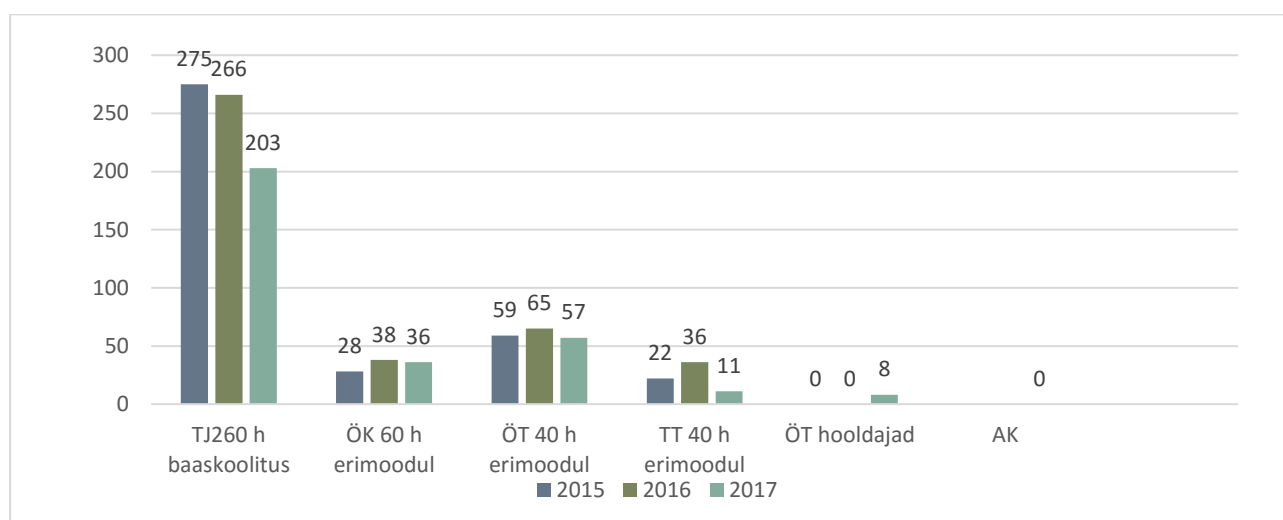
Saime sel aastal küll paljudele tegevusjuhendajatele pakkuda erialast koolitust, kuid gruppe on keeruline komplekteerida, sest pikajalise koolituse õppeperiood ja ajakava on intensiivne ning see pingestab üksuste tööajakavade planeerimist. Andsime meie selle aasta põhilisele koolitsupartnerile, Järvamaa Kutsehariduskeskusele ka sellekohast tagasisidet ning järgmise aasta erialaste täiendkoolituste perioode on koolitaja pikendanud.

Tabel 2. Erialasel täiendõppeel koolitatud klienditöötajate arv

	TJ erialane baaskoolitus	ÖT 40 h erimoodul	ÖK 60 h erimoodul
2015	16	3	12
2016	25	0	0
2017	68	8	9

Tegevusjuhendajatele laieneb täiendkoolituse nõue 260 h tegevusjuhendaja õppe näol, kui töötaja ei vasta muudele sotsiaalhoolekandeseaduses toodud kvalifikatsiooninõuetele (näiteks sotsiaaltöölane või psühholoogiaalne kõrgharidus). Nii plaanime jätkuvalt tegevusjuhendajate täiendõpetamist, kuid seaduse alusel on suur osa neist on jätkuvalt erialase täiendõppe järjekorras (vt. joonis 14). Erialase täiendkoolituse järjekorras⁷ olevate töötajate hulk on numbriliselt 2017. aasta jooksul vähenenud jäädes töötajate suhtarvuga võrreldes eelnevate aastatega samasse suurusjärku. Kohustusliku täiendkoolituse hulka kuulub ka asenduskodu kasvatusala töötajate 160 tunnine baaskoolitus, kus selle aasta lõpu seisuga koolitusjärjekorda ei ole. 2 töötajat läbisid aasta jooksul koolituse ning kõik selle teenuse osutajad vastavad kvalifikatsiooninõuetele.

Joonis 44. Erialase täiendõppe järjekorrad

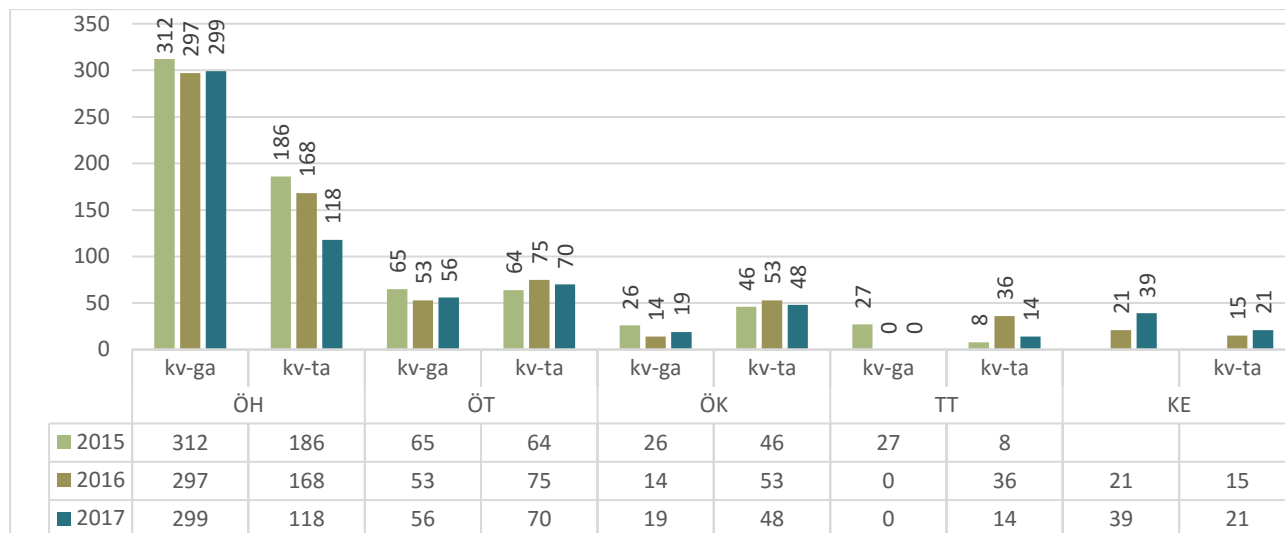
Nõuetekohase väljaõppega on klienditeenindajate seas töötajaid 62% ulatuses (2016. aastal 57%)⁸ (vt. joonis 15). Kvalifitseeritud tööjõu osakaal on tõusnud iga teenuse lõikes, v.a TT teenusel, kus me töötajaid 2017. aastal koolitusele ei suunanud.

⁷ Tegevusjuhendajad registreeritakse kvalifikatsiooni puudumisel tööle asudes 260 h baaskoolitusele ning vajadusel lisaks teenusele vastavale koolituse erimoodulile (ÖT 40 h, ÖK 60 h, TT 40 h, AK 160 h).

⁸ Nõuetekohane kvalifikatsioon on töötajal, kes on vähemalt keskharidusega ja tal on oma teenusele vastav täiendkoolitus, kutse või tal on seaduse nõuetele vastav kõrgharidustase.

Sotsiaalhoolekande seaduse muudatus pikendas kuni 31.12.2019 võimalust tegevusjuhendajana töötada põhiharidusega inimesel, kui ta on registreeritud nõuetekohastele koolitustele ning asendus- kodu töötajatele pikendati registreerimiskohustus 31.12.2020. aastani.

Joonis 15. Kvalifikatsiooninõuetele vastavate töötajate arv

2017. aastal osalesid ettevõtte töötajad vastavalt koolitusplaanile ka teistel sise- ja väliskoolitustel. Kokkuvõttes osales sisekoolitustel 392 töötajat (2016. aastal 386) ja väliskoolitustel 410 töötajat (2016. aastal 1625) (vt. tabel 6). Väliskoolitustel osalejate arv on vähenenud seetõttu, et sel aastal ei olnud meil planeeritud ühtegi nii hõlmavat koolitust nagu oli eelmisel aastal puhastusteeninduse koolitus.

Koolitustesse investeerisime 2017. aastal 24 197 koolitustunni ulatuses (2016. aastal 20 123). Koolitustunde töötaja kohta oli 28 tundi (2016. aastal 23 tundi) ning keskmine koolituskulu töötaja kohta 51 € (2016. aastal 93 €). Kogu aasta jooksul osales erinevatel koolitustel kokku 802 töötajat, neist klienditeenindajaid oli 717 (vt. tabel 5). Vähenenud on koolitustel osalejate arv, kuid suurenenud koolitustundide maht seoses eelkõige pikaajaliste tegevusjuhendajate täiendkoolitustega.

Tabel 3. 2017. koolitustel osalenud töötajate arv valdkondade lõikes

	Kliendi-teenindus	Toitlustus	Majutus ja logistika	Üldjuhtimine	SAHH	Kokku
Koolitustunnid	23 463	5	20	316	393	24 197
Osalejate arv	717	1	5	46	33	802

Sisekoolitused

2017. aastal osales sisekoolitustel kokku 392 töötajat 23 sisekoolitaja juhendamisel (sh uute kodude koolitustel valdkonnajuhid, haldusgrupi juhid, personalitöötajad, teenuste osakonna töötajad), lisaks

uute üksuste juhid, kes aktiivselt koolitusprotsessis osalesid ja seda uues üksuses kohapeal juhtisid. Sisekoolitusena käivitus sel aastal tervisealane täiendkoolituse programm e-õppena.

Olulisemad sisekoolitused olid:

- Esmajuhendamise koolitused uutele üksustele (35 töötajale 2800 tunni ulatuses);
- Uute üksuste töötajate jätkukoolitus, mis toimusid sel aastal esmakordselt 3-12 kuud peale üksuste avamisi. Edaspidi on jätkukoolitus planeeritud 3-4 kuud peale üksuse avamist. Koolitusele kaasatakse mitme üksuse töötjad kogemuste vahetamiseks, lahendatakse rühmatööna kliendi-juhtumeid CARE põhimõtetest lähtuvalt ning korraldatakse üle tegevusplaanide koostamise põhimõtted ja probleemse käitumise juhtimine. Jätkukoolitust viis läbi teenuste osakond, kokku osales 42 töötajat.
- Ohutu sõidu koolitus erinevates üksustes, mida viis läbi logistikajuht ja milles osales 79 töötajat;
- E-õppena läbitav tervisealane täiendkoolitus, mille on läbinud 150 töötajat.

Väliskoolitused

Ettevõtte ja teenusüksuste vajadustest ning võimalustest lähtuvalt osalesid töötajad erinevatel koolitustel, millest koolitusmahukamad olid:

- TEACCH metoodika koolitus;
- tervisealane täiendkoolitus, mis toimus esmalt kontaktõppena, kus toimunud loengud salvestati ning neist töötati välja koolituse e-õppe vorm;
- tegevusjuhendaja 260 koolitus ja töökohapõhine õpe;
- tegevusjuhendajate täiendkoolituste erimoodulid ÖK60 ja ÖT40.

Lisaks osalesid tugiteenuste töötajad oma valdkonna töös vajalikel täiendkoolitustel ja seminaridel ning klienditeenindajad kodudes ning üksustes läbisid erinevaid koolitusi oma kompetentside arendamiseks.

Samuti koolitasime erinevate seadustega ette nähtud avalikel koolitustel töötajaid, kus tunnistused olid aegunud – esmaabi väljaõppe- ja täiendkoolitused, töökeskkonna volinikud ja spetsialistid jm. Koostöös MTÜga Vaimupuu said 9 erineva üksuse kliendid säästva tarbimise koolitust, kus käsitleti teemadena riitumist ja riiete hooldust, aja planeerimist, ostuvalikuid poes jm.

2017. aastal jätkasime aktiivselt uue töötaja esmase koolitusega ja parendasime seda 2 korral, sh si-seauditi tulemusel tehtud ettepanekute alusel. Õpetamine läks praktilisemaks, intensiivsuse vähendamiseks viisime ühe õppepäeva arvelt tegevusplaanide praktilise koostamise teenusüksuse avamise järgsele ajale. Tegime ka jätkukoolituse 2016. aastal avatud üksuste töötajatele kinnistamiseks klienditöö põhimõtteid ja praktikaid.

Tabel 4. Koolitused liigiti ja koolitustel osalenud töötajate arv

Koolituse liik	Osalejate arv 2017	Osalejate arv 2016
SISEKOOLITUSED – klienditöö: uute üksuste uue töötaja koolitus, TT sissejuhataja koolitus, probleemne käitumine, tervisealane täiendkoolitus, Kõvisioon jm	281	207
SISEKOOLITUSED – muu: ohutu sõidu koolitus, Excel, Delta jms	111	179
SISEKOOLITUSED KOKKU	392	386
KOHUSTUSLIKUD KOOLITUSED – klienditöö: tegevusjuhendaja 260h, asenduskodu töötajate baaskoolitus 160 jm	110	64
ERIALASED TÄIENDKOOLITUSED – klienditöö: TEACCH, Hamet, mäghmekoolitus, tervisealane täiendkoolitus jm	224	1412
KOHUSTUSLIKUD KOOLITUSED – muu: esmaabi, toiduhügieen, töökeskkonnavolinikud jm	40	60
ERIALASED TÄIENDKOOLITUSED – muu: riigihanked, transpordikorraldus, maksundus ja raamatupidamine, ehitusseadustik, andmekaitse, tööõigus, korruptsiooni ennetamine jm	36	89
VÄLISKOOLITUSED KOKKU	410	1625

Töötajate tervis

Oleme viimastel aastatel jälginud töötajate tervist suurema tähelepanuga ning otsime jätkuvalt meetmeid tervise hoidmiseks nii palju kui tööandjal võimalik ning ka tööheaolu kasvatamiseks.

Kuigi töövõimetuslehtede arv on võrreldes kahe eelmise aastaga tõusnud, oli haigestumisi kalendripäevades 2017. aastal 343 võrra vähem kui 2016. aastal (vt. tabel 7). Vähenenud on üle 14 päevaste haiguslehtede arv. Keskmine töölt eemal viibimise aeg on vähenenud - 2015. aastal 16, 2016. aastal 15 ja 2017. aastal 12 päeva.

Tabel 5. Töövõimetuslehtede eemalviibimine tööst

	Töövõimetusleht	sh haigestumine	sh tööõnnetus	sh hooldusleht
Lehtede arv 2015	815	682	14	119
Lehtede arv 2016	728	599	10	119
Lehtede arv 2017	855	693	11	151
Kalendripäevi 2015	1 2307	10981	293	1033
Kalendripäevi 2016	9934	8696	289	949
Kalendripäevi 2017	9591	8315	204	1072

Enim haigestumisi leidis aset vanusegrupis 50-59 aastat (112 töötajat), järgmisena vanusegrupis 40-49 (78 töötajat) ning 30-39 aastat (78 töötajat) (vt. Tabel). Põhjenduseks on see, et nendes vanusegruppides on enamus meie töötajatest – vastavalt 34%, 24%, 13% töötajate koguarvust. Viimase kolme aasta jooksul on töövõimetuslehtede võtjate määr töötajatest jäänud vanusegrupiti sarnaseks.

Tabel 8. Töövõimetuslehti võtnud töötajate arv vanusegruppide lõikes

	Kuni 20 aastat	20-29	30-39	40-49	50-59	60-...
2015	1	49	75	81	137	69
2016	0	59	70	73	105	67
2017	0	39	78	78	112	82

Tervisliku seisundi tõttu lõpetati tööandja algatusel kaks töölepingut (2016. aastal 3 lepingut, 2015. aastal 18 lepingut). Töötajatele on makstud haigushüvitist 37 568 € (haigestumise 4. päevast kuni 8. päevani), mida on 4 972 € rohkem kui 2016. aastal. Hüvitise kasv töövõimetuslehtede arvu vähenemise kõrval on seletatav töötasude tõusust tuleneva keskmise töötasu tõusuga hüvitise maksmisel.

Vabatahtlikud ja praktikandid

Välismaiste pikaajaliste vabatahtlike kaasamisega paistsid 2017.aastal silma Tõrva, Imastu Kool-Kodu, Viljandi Näituse ja Männimäe, Karula. Vabatahtlikud olid pärit: Imastu Kool-Kodus Kreekast, Ukrainast, Tõrva kodusse Saksamaalt, Ukrainast, Venemaalt ning Karula ja Viljandi kodudes Saksamaalt. Teenusüksustest saadud tagasiside põhjal toetab vabatahtlike kaasamist hea koostöö EstYes organisatsiooniga ning Töötukassaga nii vabatahtlike kui praktikantide osas. Samas toodi välismaiste vabatahtlike kaasamise probleemidega välja rasket kohanemist meie kliima ja talvise pimedusega ning koduigatsust. Vastuvõtvad kodud on teinud head tööd vabatahtlike toetamisel. Eesti praktikantide puhul on takistuseks kehv transpordiühendus, kui kodu asub keskusest eemal, samuti ei ole suletavad kodud atraktiivsed oma keskkonna poolest. Praktikantide ja vabatahtlike kaasamisel pakuvad meile konkurentsi ka lasteasutused ja päevakeskused, mille keskkond on märksa tuttavam ja mugavam. Meie võimalused vabatahtlike ja praktikantide osas on kuulata ja abistada, kaasata ühistegevustele, väljasõitudele ning korralik tööalane juhendamine. Pikaajalistele vabatahtlikele anda ligipääs kodu saidi lugemiseks, et olla infoga kursis ja tunda end tiimi liikmena. Võiksime edaspidi kaasata ka teiste erialade praktikante (juhtimine, toitlustus, andragoogika, logistika jne), sest võimalusi panustada leiame pea igas valdkonnas.

Asendusteenistujaid võtsid vastu Viljandi Näituse, Karula ja Tõrva Kodud, Tartu Kaunase. Üldkasuliku töö inimestega tegelesid Võisiku, Rakvere Lille ja Imastu.

Olime 2017. aastal praktikakohaks 11 koolile – Järvamaa Kutsehariduskeskus (6 praktikanti), Kuresaare ametikool (12 praktikanti), Lääne-Viru Rakenduskõrgkool (11 praktikanti), Pärnumaa Kutsehariduskeskus (1 praktikant), Pärnumaa Kutsehariduskeskus (1 praktikant), Tallinna Tervishoiu Kõrgkool

(13 praktikanti), Tallinna Ülikool (1 praktikant), Tartu Tervishoiu Kõrgkool (1 praktikant), Tartu Ülikooli Pärnu Kolledz (2 praktikanti), Võrumaa Kutsehariduskeskus (1 praktikant).

Uue suunana võtsime praktikante ka tugiteenustesse – finants- ja personaliosakonda Tallinna Majanduskoolist (4 praktikanti). Lisaks tuli praktikante ka erakoolitaja Luwi OÜ tegevusjuhendaja 260h täiendkoolituselt (5 praktikanti), neid praktikaid tehti Võisiku, Jõgeva, Karula ning Koluvere teenusüksustes. Töötukassa tööpraktikante oli 42. Meile on oluline ka tööjõu kasvatamine vabatahtlike ja praktikantide hulgast. Töötukassa praktikantide ja vabatahtlike näol asus meile tööle 19 inimest, sealhulgas tööpraktika ja vabatahtliku töö kaudu 12 inimest. Koolide praktikantidest ei asunud 2017. aastal tööle ükski inimene, kuid loodame tulevikus seda numbrit suurendada

Töökorraldust toetavad tehnoloogilised lahendused

Alates 2017. aastast toimub personalihaldus ja palgaarvestus ning tööajaarvestus StaffLogicu ja Directo tarkvarade baasil. Kuigi meil on soov kasutada andmete haldamiseks ja analüüsimiseks maksiimaalselt infosüsteeme, on kahjuks nende arendajate kohapealne võimekus madal ja nii oleme aasta jooksul tegelnud pisitäiendustega, et vajadused oleks enam-vähem rahuldatud.

Klienditöö valdkonnas algatasime e-toimiku projekti, millega soovime automatiseerida kliendiandmete haldust ja analüüsi. Esialgne äriprotsess on kaardistatud ja projektimeeskond jätkab tööd ka 2018-2019. aastal. Seni oleme klienditöötajate teabehalduse lahendamiseks lihtsustanud nende töölaavaadet, tegeleme siseste saidisüsteemide lihtsustamisega ja püüame vähendada bürokraatiat.

Oluline tööloik puudutas IKT töökorralduse korrastamist, milleks viisime läbi IT taristu ja olemasolevate tööjuhendite auditi. Auditi tulemusel uuendasime oma kordasid ning värskendasime pikaakalist IKTstrateegiat.

IKT tehnilised arengud

Ettevõtte infosüsteemi töökindluste ja turvalisuse tõstmiseks ühendasime laivõrgu ühtseks keskhadusega sisevõrguks. Kogu võrguliiklus käib läbi tsentraalse tulemüüri.

2017. aastal lõppesid senised arvutitöökohtade liisingud ja vahetasime välja pea kõik oma arvutid. Kokku on ettevõttes 169 lauaarvutit ja 138 sülearvutit. Sülearvutite hulk on kasvanud, sest kogukondadesse rajatud korterites on tegevusjuhendaja töö mobillne ning nemad said sülearvutid.

Riskide hindamine, korruptsioonivastane tegevus

2017. aastal olid siseaudiitorite fookuses ERFi projekti rakendamisega seotud teenuseosutamise, personali ja majandusliku jätkusuutlikkuse riskide maandamistegevused. Lisaks konsulteerisid siseaudiitorid meid IT taristu ja teenuste paremaks korraldamiseks.

Kõige põhimõttelisemad ettepanekud tulid siseaudiitoritelt teenuste ja personali arendamise auditiist. Auditi eesmärgiks oli hinnata meie tööd klientide ettevalmistamisel kolimiseks ERFi projekti raames loodavatesse uutesse teenuseüksustesse. Audiitorid aneetküsitlesid kodude juhte ja klientide ettevalmistamisega seotud töötajaid. Siseaudiitorid leidsid, et ettevõttest tehtav töö pakub mõõdukat kindlustunnet, et kliendid on ettevalmistatud ja personal teadlik oma ülesannetest.

ERFi finantsjuhtimise siseauditis hinnati, kuidas ettevõtte arvestab ERFi projekte ellu viies majandusliku jätkusuutlikkusega uute teenuseüksuste ülalpidamisel. Siseaudiitorid leidsid, et ettevõttest tehtav töö pakub mõõdukat kindlustunnet, et uued üksused saavad tulevikus hakkama. Seda ohustavad siseaudiitorite hinnangul põhiliselt kaks asjaolu: 1) töötajate palgad on madalamad võrreldes valdkonna keskmistega, mis tähendab, et tulevikus ei pruugi me leida piisaval arvul ja kompetentsiga töötajaid; 2) toitlustuse ja majutusteenusega teenitav tulu on väike ega jäta ruumi potentsiaalsetest hinnatõusudest tulenevate kulude kasvaks.

Arvestame igapäevatöös ja ERFi projektide juhtimisel väljatoodud tähelepanekute ja riskidega. Kõik ülaltoodud riskid nii teenuste-, personali- kui finantsjuhtimises on meil ERFi projekti käigus hinnatud ning maandame neid.

Korruptsiooniriskide ennetamisel lähtume kehtivast seadusandlusest, eetilisest ja ausast äripidamisest ning rakendame sellele kaasa aitavaid meetmeid.

Töötaja kohustused ja vastutus – töötaja õigused ja kohustused tulenevad töölepingust ja töölepingu seadusest. Eelkõige on töötaja kohustatud tegema kokkulepitud tööd ning täitma ilma erikorralduseta ülesandeid, mis tulenevad töö iseloomust või töö üldisest käigust ning hoidma tööandja äri- ja tootmissaladust ning mitte osutama tööandjale konkurentsi, sealhulgas mitte töötama tööandja loata viimase konkurendi juures. Töötaja kohustus on hoida saladuses talle töösuhte raames teatavaks saanud asjaolusid, mille saladuses hoidmiseks on tööandjal õigustatud huvi.

Juhtorgani kohustused ja vastutus - juhatuse liikmeks ei või olla ka isik, kelle suhtes kohus on vastavalt karistusseadustiku (KarS) §-le 49 kohaldanud juhatuse liikmena tegutsemise keeldu, samuti isik, kellel on keelatud tegutseda samal tegevusalal, millel tegutseb äriühing, või kellel on keelatud olla juhatuse liige seaduse või kohtulahendi alusel. Juhatuse liikmeks ei või olla nõukogu liige. Juhatuse peab ettevõtte juhtimisel kinni pidama nõukogu seaduslikest korraldusest. Tehingud, mis väljuvad igapäevase tegevuse raamest, võib juhatuse teha ainult nõukogu nõusolekul. Juhatuse on aruandekohustuslik nõukogu ees. Juhatuse liikmed peavad oma töökohustusi täitma tavaliselt oodatava hoo-

lega ja olema ettevõttele lojaalsed, eelkõige tähendab see, et juhatuse (aga ka nõukogu) liikmed peavad oma ametikohustuste raames kõiki tehinguid hinnates seadma esikohale juhitava ettevõtte ja mitte enda huvid. Juhatuse liikmetele makstava tasu suurus ja maksmise kord määratakse nõukogu otsusega. Ettevõtte on auditeerimiskohustuslane.

Varade soetamine, müük ja inventeerimine – ettevõttes on kehtestatud hangete kord ja enampakkumiste kord. Iga-aastaselt inventeeritakse majandusaasta aruande koostamise käigus põhivarad ja laod. Väikevarade inventeerimine toimub teenuseüksuse põhiselt kord kahe aasta jooksul. Kaupade ja teenuste soetamisel lähtume Riigihankeseadusest.

Hea ühingujuhtimise tava aruanne

Aktsiaselts Hoolekandeteenused järgib hea ühingujuhtimise tava (HÜT) põhimõtteid, kuid sellest on ka mõningaid erandeid, mida kirjeldame ja põhjendame. Üldiselt tegutsevad üldkoosolek, nõukogu ja juhatus samadel alustel, kuid riigivaraseadus ja ettevõtte põhikiri tingivad ka erinevusi.

Üldkoosolek

Meie ettevõtte on 100% riigile kuuluv äriühing, mille üldkoosolekuks on ainuisikuliselt sotsiaalkaitseminister. Seetõttu ei avalda ettevõtte üldkoosoleku materjale ja üldkoosolekule mõeldud teavet eraldi veebilehel, vaid teeb selle õigel ajal ja nõuetekohaselt sotsiaalkaitseministrile kättesaadavaks. Üldkoosolekul osalevate isikute ringi kiidab heaks sotsiaalkaitseminister ja sinna ei ole olnud kaasatud audiitor. Audiitori memorandum ja järeldusotsus on olnud alati üldkoosolekule kättesaadav.

Juhatus

Juhatuse preemiasüsteemi ei ole eraldi ette nähtud. Juhatusele makstavad tasud ja tulemuspalk on kirjeldatud põhikirjas ning juhatuse liikmete lepingutes. Kõik need tuginevad riigivaraseadusele. Juhatusse kuulusid 2017. aastal:

Nimi	Ametikoht	Tasud 2017	Ametisoleku aeg
Maarjo Mändmaa	Juhatuse esimees	62 250	13.08.2015 kuni 13.08.2019
Piret Lemsalu	Finantsdirektor	57 193	07.05.2016 kuni 07.05.2020
Liina Lanno	Teenuste direktor	52 018	31.10.2015 kuni 31.10.2019
KOKKU		171 461	

Nõukogu

Ettevõtte põhikirjaga on määratud, et ettevõtte nõukogu koosneb viiest liikmest ja üldkoosolek nimetab neist kolm sotsiaalkaitseministri ja kaks rahandusministri ettepanekul. Nõukogu liikmed nimetatakse kolmeks aastaks ja neile makstakse põhikirja järgi võrdset tasu, kuid nõukogu esimehele võib üldkoosolek määrata suurema tasu. Tasude maksmisel lähtub üldkoosolek peale põhikirja ka riigivaraseadusest ja rahandusministri määrusest.

AS Hoolekandeteenused nõukogusse kuulusid aastal 2017 järgmised inimesed:

Nimi	Organisatsioon	Tasud 2017	Liikmeks oleku aeg
Marika Priske, Nõukogu esimees	Sotsiaalministeerium	6 300	18.06.2014 kuni 18.06.2017
Väino Tõemets	Rahandusministeerium	2 128	29.03.2016 kuni 03.07.2018
Tõnu Lillelaid	Rahandusministeerium	4 528	22.12.2016 kuni 03.07.2018, 03.07.2018 kuni 03.07.2021
Maret Maripuu	Tööinspeksioon	1 773	09.09. 2011 kuni 03.07.2018
Hille Martisen	Sotsiaalministeerium	1 741	29.05.2014 kuni 29.05.2017
Janar Holm, Nõukogu esimees	Sotsiaalministeerium	3 809	03.07.2018 kuni 03.07.2021
Katrin Tsuiman	Sotsiaalministeerium	2 400	03.07.2018 kuni 03.07.2021
Jaanus-Janek Juss		2 400	03.07.2018 kuni 03.07.2021
KOKKU		25 081	

Nõukogu liikmetele ei kehtinud muid potentsiaalseid kohustusi ega soodustusi.

Teabe avaldamine

Ettevõtte ei avalda veebilehel üldkoosoleku ja nõukogu koosolekute toimumise ega koosolekul käsitlevate teemade kohta materjale, sest äriühingul on vaid üks aktsionär.

Finantsaruandlus ja auditeerimine

Alates 2016. majandusaastast auditeerib kontserni OÜ KPMG Baltics, leping sõlmitud kolmeks aastaks riigihanke tulemusel.

Raamatupidamise aastaaruanne

Konsolideeritud bilanss

(eurodes)

	31.12.2017	31.12.2016	Lisa nr
Varad			
Käibevarad			
Raha	7 565 452	5 662 734	2
Nõuded ja ettemaksed	1 382 862	378 621	3,10
Varud	38 256	46 421	
Kokku käibevarad	8 986 570	6 087 776	
Põhivarad			
Kinnisvarainvesteeringud	62 692	77 255	6
Materiaalsed põhivarad	34 020 744	33 231 237	7
Kokku põhivarad	34 083 436	33 308 492	
Kokku varad	43 070 006	39 396 268	
Kohustised ja omakapital			
Kohustised			
Lühiajalised kohustised			
Laenukohustised	0	237	
Võlad ja ettemaksed	3 151 791	2 926 273	4,9
Eraldised	61 180	45 885	
Sihtfinantseerimine	38 423	1 342	10
Kokku lühiajalised kohustised	3 251 394	2 973 737	
Kokku kohustised	3 251 394	2 973 737	
Omakapital			
Emaettevõtja aktsionäridele või osanikele kuuluv omakapital			
Aktiivkapital nimiväärtuses	7 409 155	7 152 860	11
Ülekurss	3 498 024	3 498 019	
Kohustuslik reservkapital	715 286	715 286	
Eelmiste perioodide jaotamata kasum (kahjum)	25 056 366	27 229 694	
Aruandeaasta kasum (kahjum)	3 139 781	-2 173 328	
Kokku emaettevõtja aktsionäridele või osanikele kuuluv omakapital	39 818 612	36 422 531	
Kokku omakapital	39 818 612	36 422 531	
Kokku kohustised ja omakapital	43 070 006	39 396 268	

Konsolideeritud kasumiaruanne

(eurodes)

	2017	2016	Lisa nr
Müügitulu	20 315 719	20 474 603	12
Muud äritulud	5 880 645	537 069	13
Valmis- ja lõpetamata toodangu varude jääkide muutus	5 697	2 863	
Kaubad, toore, materjal ja teenused	-5 483 524	-5 308 673	14
Mitmesugused tegevuskulud	-2 069 549	-2 140 110	15
Tööjõukulud	-12 446 783	-12 577 541	16
Põhivarade kulum ja väärtuse langus	-2 693 264	-3 048 281	6,7
Muud ärikulud	-371 295	-149 862	17
Ärikasum (kahjum)	3 137 646	-2 209 932	
Intressikulud	0	-30	
Muud finantstulud ja -kulud	2 135	36 634	
Kasum (kahjum) enne tulumaksustamist	3 139 781	-2 173 328	
Aruandeaasta kasum (kahjum)	3 139 781	-2 173 328	
Emaettevõtja aktsionäri/osaniku osa kasumist (kahjumist)	3 139 781	-2 173 328	

Konsolideeritud rahavoogude aruanne

(eurodes)

	2017	2016	Lisa nr
Rahavood äritegevusest			
Ärikasum (kahjum)	3 137 646	-2 209 932	
Korrigeerimised			
Põhivarade kulum ja väärtuse langus	2 693 264	3 048 281	6,7
Kasum (kahjum) põhivarade müügist	3 158	25 624	
Muud korrigeerimised	-5 625 726	-385 848	10
Kokku korrigeerimised	-2 929 304	2 688 057	
Äritegevusega seotud nõuete ja ettemaksete muutus	-5 775	-35 759	3
Varude muutus	8 165	5 509	
Äritegevusega seotud kohustiste ja ettemaksete muutus	138 293	59 997	9
Kokku rahavood äritegevusest	349 025	507 872	
Rahavood investeerimistegevusest			
Tasutud materiaaalsete ja immateriaalsete põhivarade soetamisel	-3 171 970	-2 504 903	7
Laekunud materiaaalsete ja immateriaalsete põhivarade müügist	55 990	144 802	7
Laekumised sihtfinantseerimisest	4 641 480	210 000	10
Laekunud intressid	28 430	49 359	3
Kokku rahavood investeerimistegevusest	1 553 930	-2 100 742	
Rahavood finantseerimistegevusest			
Kapitalirendi põhiosa tagasimaksed	-237	-6 523	
Makstud intressid	0	-33	
Kokku rahavood finantseerimistegevusest	-237	-6 556	
Kokku rahavood	1 902 718	-1 599 426	
Raha ja raha ekvivalendid perioodi alguses	5 662 734	7 262 160	
Raha ja raha ekvivalentide muutus	1 902 718	-1 599 426	2
Raha ja raha ekvivalendid perioodi lõpus	7 565 452	5 662 734	

Konsolideeritud omakapitali muutuste aruanne

(eurodes)

	Emaettevõtja aktsionäridele või osanikele kuuluv omakapital				Kokku
	Aktiivkapital nimiväärtuses	Ülekurs	Kohustuslik reservkapital	Jaotamata kasum (kahjum)	
31.12.2015	7 152 860	3 498 019	715 286	27 229 694	38 595 859
Aruandeaasta kasum (kahjum)				-2 173 328	-2 173 328
31.12.2016	7 152 860	3 498 019	715 286	25 056 366	36 422 531
Aruandeaasta kasum (kahjum)				3 139 781	3 139 781
Emiteeritud aktsiikapital	256 295	5			256 300
31.12.2017	7 409 155	3 498 024	715 286	28 196 147	39 818 612

Aktiivkapitali kohta on informatsioon lisas 11.

Raamatupidamise aastaaruande lisad

Lisa 1 Arvestuspõhimõtted

Üldine informatsioon

AS Hoolekandeteenused 2017. aasta konsolideeritud raamatupidamise aastaaruanne on koostatud kooskõlas Eesti Finantsaruandluse Standardiga ning riigi raamatupidamise üldeeskirjaga. Eesti Finantsaruandluse Standard tugineb rahvusvaheliselt tunnustatud arvestuspõhimõtetele (SME IFRS) ning selle põhinõuded on kehtestatud raamatupidamise seaduses, mida täiendavad Raamatupidamise Toimkonna poolt välja antud juhendid.

AS Hoolekandeteenused kasutab konsolideeritud kasumiaruande koostamisel raamatupidamise seaduse lisas 2 toodud kasumiaruande skeemi nr. 1.

Konsolideeritud kasumiaruandes on ärikulud liigendatud lähtudes kulude olemusest.

Konsolideeritud raamatupidamise aastaaruanne on koostatud eurodes.

2016. aasta konsolideeritud raamatupidamise aastaaruandes kajastuvad AS Hoolekandeteenused (emaettevõtte osalusega 100%) ja SA Hea Hoog (tütarettevõtte).

Emaettevõtte konsolideerimata aruandes rakendatakse tütarettevõttesse investeringu kajastamisel soetusmaksumuse meetodit vastavalt RTJ 11 paragrahvidele 27-34.

Konsolideeritud aruande koostamine

Konsolideeritud aruandes on rida-realt konsolideeritud emaettevõtte kontrolli all oleva tütarettevõtte finantsnäitajad. Elimineeritud on kõik kontsernisisised nõuded ja kohustused, kontserni ettevõtte vahelised tehingud ning nende tulemusena tekkinud realiseerimata kasumid ja kahjumid.

Finantsvarad

Finantsvaraks loetakse raha, lühiajalisi finantsinvesteeringuid, nõudeid ostjate vastu ja muid lühi- ja pikaajalisi nõudeid.

Finantskohustusteks loetakse tarnijatele tasumata arveid, viitvõlgasid ja muid lühi- ja pikaajalisi võlakohustusi.

Finantsvara ja –kohustused võetakse algselt arvele nende soetusmaksumuses, milleks on antud finantsvara või –kohustuse eest makstud või saadud tasu õiglane väärtus. Algne soetusmaksumus sisaldab kõiki finantsvara või –kohustusega otseselt seotud tehingukulutusi.

Finantsvara eemaldatakse bilansist siis, kui ettevõtte kaotab õiguse finantsvarast tulenevatele rahavoogudele või ta annab kolmandale osapoolele üle varast tulenevad rahavood ning enamiku finantsvaraga seotud riskidest ja hüvedest. Finantskohustus eemaldatakse bilansist siis, kui see on rahuldatud, lõpetatud või aegunud.

Finantsvara oste ja müüke kajastatakse järjepidevalt väärtuspäeval st päeval, mil ettevõtte saab ostetud finantsvara omanikuks või kaotab omandiõiguse müüdud finantsvara üle.

Raha

Raha ja raha ekvivalentidena kajastatakse konsolideeritud rahavoogude aruandes kassas olevat sularaha, arvelduskontode jääke (va arvelduskrediit), kuni 3-kuulisi tähtajalisi deposiite ja kergesti realiseeritavaid väärtapabereid (pankade rahaturufondide osakuid).

Välisvaluutas toimunud tehingud ning välisvaluutas fikseeritud finantsvarad ja -kohustised

Välisvaluutas fikseeritud tehingute kajastamisel on aluseks võetud tehingu toimumise päeval ametlikult kehtinud Euroopa Keskpanka valuutakursid. Välisvaluutas fikseeritud monetaarsed varad ja kohustused on aruandekuupäeva seisuga hinnatud ümber eurodesse aruandekuupäeval ametlikult kehtinud Euroopa Keskpanka valuutakursside alusel. Välisvaluutatehingutest saadud kasumid ja kahjumid on kasumiaruandes kajastatud perioodi tulu ja kuluna.

Tütar- ja sidusettevõtjate aktsiad või osad

Tütar- ja sidusettevõtteks loetakse ettevõtet, mille üle emaettevõttel on kontroll. Tütar- ja sidusettevõtet loetakse emaettevõtte kontrolli all olevaks, kui kontsern omab kas otseselt või kaudselt üle 50% tütar- ja sidusettevõtte hääleõiguslikest aktsiatest või osadest või on muul moel võimeline kontrollima tütar- ja sidusettevõtte tegevust- ja finantspoliitikat.

Nõuded ja ettemaksud

Nõuded on konsolideeritud bilansis kajastatud korrigeeritud soetusmaksumuses. Lühiajaliste nõuete korrigeeritud soetusmaksumus on võrdne saadaoleva summa nominaalväärtusega. Pikaajaliste nõuete korrigeeritud soetusmaksumuseks on saadaoleva summa nüüdisväärtus. Pikaajaliste nõuete nominaalväärtuse ja nüüdisväärtuse vahet kajastatakse nõude laekumise perioodi jooksul intressituluna.

Nõuded on hinnatud lähtudes tõenäoliselt laekuvatest summadest. Seejuures on iga nõue eraldi hinnatud, arvestades teadaolevat informatsiooni tehingupartneri maksevõime kohta. Nõuded, mille laekumine on ebatõenäoline, kantakse aruandeperioodi kuludesse.

Varud

Varud võetakse arvele soetusmaksumuses, mis koosneb ostukulutustest ja muudest kulutustest, mis on vajalikud varude viimiseks nende olemasolevasse asukohta ja seisundisse. Varude kuludes kajastamisel ja varude bilansilise väärtuse arvutamisel kasutatakse FIFO meetodit. Varud on kajastatud bilansis nende soetusmaksumuses või neto realiseerimismaksumuses, sõltuvalt sellest, kumb on madalam.

Materiaalsed ja immateriaalsed põhivarad

Materiaalne põhivara on materiaalne vara, mida kasutatakse toodete tootmisel, teenuste osutamisel või halduseesmärkidel pikema perioodi jooksul, kui üks aasta. Materiaalse põhivarana võetakse arvele varasid soetusmaksumusega alates 5 000 eurot. Soetusmaksumus koosneb vara ostuhinnast ja muudest otseselt soetamisega seotud kuludest, mis on vajalikud vara viimiseks tema tööseisundisse ja asukohta. Varad, mille kasulik tööiga on üle ühe aasta, kuid mille soetusmaksumus on alla 5 000 euro, loetakse väheolulise maksumusega varaks ja kantakse soetamisel kulusse. Väheolulise maksumusega vara üle peetakse arvestust bilansiväliselt.

Materiaalset põhivara kajastatakse konsolideeritud bilansis tema jääkmaksumuses.

Materiaalset põhivara amortiseeritakse lineaarselt lähtudes eeldatavast kasulikust tööeest.

Olulise lõppväärtusega varaobjektide puhul amortiseeritakse kasuliku eluea jooksul kulusse ainult soetusmaksumuse ja lõppväärtuse vahelist amortiseeritavat osa. Juhul, kui vara lõppväärtus ületab tema bilansilist jääkmaksumust, lõpetatakse vara amortiseerimine.

Amortiseerimist alustatakse uuesti hetkest, mil vara lõppväärtus on langenud alla tema bilansilise jääkmaksumuse.

Põhivarade arvelevõtmise alampiir 5000 eur

Kasulik eluiga põhivara gruppide lõikes (aastates)

Põhivara grupi nimi	Kasulik eluiga
Maa	Piiramatult
Ehitised ja rajatised	10-50 aastat
Masinate ja seadmed	3-10 aastat
Muu materiaalne põhivara	2-5 aastat

Rendid

Kapitalirendiks loetakse kontsernis rendisuhet, mille puhul kõik olulised vara omandiga seonduvad riskid ja hüved kanduvad üle rentnikule. Ülejäänud rendilepinguid käsitletakse kasutusrendina.

Kasutusrendi tingimustel väljarenditud vara kajastatakse bilansis tavakorras, analoogselt muule kontserni bilansis kajastatavale varale.

Kasutusrendi maksed kajastatakse rendiperioodi jooksul lineaarselt tuluna.

Kontsern kui rentnik. Kapitalirendi alusel renditud vara kajastatakse bilansis vara ja kohustusena renditud vara õiglase väärtuse summas. Makstavad rendimaksud jagatakse finantskuluks ja kohustuse vähendamiseks. Finantskulud kajastatakse rendiperioodi jooksul. Kasutusrendi maksed kajastatakse rendiperioodi jooksul lineaarselt kuluna.

Eraldised ja tingimuslikud kohustised

Eraldised ja tingimuslikud kohustised

Ettevõtte moodustab eraldisi nende kohustuste osas, mille realiseerumise aeg või summa pole kindlad. Eraldise suuruse ja realiseerumisaaja määramisel tuginetakse juhtkonna hinnangutele. Eraldis kajastatakse juhul, kui ettevõtteel on enne aruande kuupäeva tekkinud juriidiline või tegevusest tingitud kohustus, eraldise realiseerumine ressursside väljamineku näol on tõenäoline (üle 50%) ning eraldise suurus on usaldusväärselt määratav.

Sihtfinantseerimine

Kontsern on lähtub tegevuskulude sihtfinantseerimise kajastamisel tulude ja kulude vastavuse printsiibist. Saadud summasid kajastatakse kasumiaruandes tuluna kui ettevõtte aktsepteerib finantseerimisega kaasnevaid tingimusi ja kavatseb neid täita ning finantseerimise summa on usaldusväärselt määratav ja selle laekumine on tõenäoline. Kui tingimused ei ole täidetud, siis kajastatakse toetust bilansis kohustusena.

Sihtfinantseerimist põhivara soetamiseks kajastavad need avaliku sektori üksused, kelle põhieesmärgiks ei ole omanikule kasumi teenimine, toetuse saamise tekkepõhisel momendil.

Varade sihtfinantseerimisel võetakse soetatud vara bilansis arvele tema soetus-maksumuses (tasuta saadud vara soetusmaksumuseks on tema õiglase väärtus); varade soetamise toetusena saadud summa kantakse perioodi tulusse, kulusse aga soetatud vara kasuliku eluea jooksul.

Sihtfinantseerimise tagastamine kajastatakse selles perioodis, millal tagastamise vajadus sai teatavaks.

Kohustuslik reservkapital

Vastavalt äriseadustikule on moodustatud kohustuslik reservkapital. Reservkapital moodustatakse iga-aastastest puhaskasumi eraldistest. Igal majandusaastal tuleb reservkapitali kanda vähemalt 1/20 puhaskasumist, kuni reservkapital moodustab 1/10 aktsiakapitalist. Reservkapitali võib kasutada kahjumi katmiseks, samuti aktsiakapitali suurendamiseks. Reservkapitalist ei või teha väljamakseid aktsionäridele.

Tulud

Tulu kajastatakse saadud või saadaoleva tasu õiglasel väärtuses. Tulu kaupade müügist kajastatakse siis, kui olulised omandiga seotud riskid ja hüved on ostjale üle läinud, tasu laekumine on tõenäoline ning tehingu tulu ja tehinguga seotud kulutusi on võimalik usaldusväärselt mõõta. Tulu teenuste müügist kajastatakse vastavalt osutatava teenuse valmidusastele aruande kuupäeval. Valmidusaste on kindlaks määratud lähtudes aruande kuupäevaks tehtud lepingu tegelike kulude ja lepingu eeldatud kulude suhtest.

Intressitulu kajastatakse siis, kui tulu laekumine on tõenäoline ning tulu suurust on võimalik usaldusväärselt hinnata.

Maksustamine

Eestis kehtiva tulumaksuseaduse kohaselt ei maksa juriidilised isikud teenitud kasumilt tulumaksu. Tulumaksuga maksustatakse ettevõtte poolt väljamakstud dividende. Kuni 31.12.2014 oli maksumäär 21/79. Alates 2015. aastast on maksumäär 20/80. Dividendide maksmisega kaasnev tulumaks kajastatakse dividendide väljakuulutamise hetkel kasumiaruandes kuluna.

Seotud osapooled

Isik või selle isiku lähedane pereliige on seotud osapool, kui see isik:

- (a) on AS Hoolekandeteenused juhtkonna liige; või
- (b) omab kontrolli või olulist mõju AS Hoolekandeteenused üle.

Ettevõtte on seotud osapool, kui kehtib üks või mitu järgmistest tingimustest:

- (a) ettevõtte ja AS Hoolekandeteenused on ühise kontrolli all;
- (b) üks ettevõtte on kolmanda osapoolte poolt kontrollitav ettevõtte ja teine ettevõtte on selle kolmanda osapoolte olulise mõju all olev ettevõtte;
- (c) ettevõtte omab AS Hoolekandeteenused üle kontrolli või olulist mõju;
- (d) ettevõtte on AS Hoolekandeteenused kontrolli või olulise mõju all;
- (e) ettevõtte, mille üle AS Hoolekandeteenused juhtkonna liige (või nende lähedased pereliikmed) omab kontrolli või olulist mõju;
- (f) ettevõtte, mille juhtkonda kuuluvad isikud (või nende lähedased pereliikmed), kes omavad kontrolli või olulist mõju AS Hoolekandeteenused üle.

Võimalike seotud osapoolte vaheliste suhete tuvastamisel on arvesse võetud suhte sisu, mitte ainult selle õiguslikku vormi.

AS Hoolekandeteenused loeb seotud osapoolteks oma tütarettevõtet sihtasutust Hea Hoog.

Aruandekuupäeva järgsed sündmused

Raamatupidamise aastaaruandes kajastuvad olulised vara ja kohustuste hindamist mõjutavad asjaolud, mis ilmnesid aruandekuupäeva ja aruande koostamispäeva vahel, kuid on seotud aruandeperioodi või varasematel perioodidel toimunud tehingutega.

Aruandekuupäevajärgsed sündmused, mida ei ole varade ja kohustuste hindamisel arvesse võetud, kuid mis oluliselt mõjutavad järgmise majandusaasta tulemust, on avalikustatud aastaaruande lisades.

Lisa 2 Raha

(eurodes)

	31.12.2017	31.12.2016
Pangakontod	7 565 452	1 961 681
Tähtajaline hoius	0	3 701 053
Kokku raha	7 565 452	5 662 734

Lisa 3 Nõuded ja ettemaksed (eurodes)

	31.12.2017	12 kuu jooksul	Lisa nr
Nõuded ostjate vastu	186 265	186 265	
Ostjatelt laekumata arved	189 691	189 691	
Ebatõenäoliselt laekuvad nõuded	-3 426	-3 426	
Maksude ettemaksed ja tagasinõuded	8 326	8 326	4
Muud nõuded	239	239	
Intressinõuded	29	29	
Viitlaekumised	210	210	
Ettemaksed	46 939	46 939	
Tulevaste perioodide kulud	46 939	46 939	
Saamata sihtfinantseerimine põhivarade katteks	1 125 674	1 125 674	10
Saamata sihtfinantseerimine tegevuskulude katteks	7 577	7 577	10
Saamata seadusandlusest tulenevad toetused	7 842	7 842	10
Kokku nõuded ja ettemaksed	1 382 862	1 382 862	

	31.12.2016	12 kuu jooksul	Lisa nr
Nõuded ostjate vastu	124 774	124 774	
Ostjatelt laekumata arved	129 993	129 993	
Ebatõenäoliselt laekuvad nõuded	-5 219	-5 219	
Maksude ettemaksed ja tagasinõuded	29 963	29 963	4
Muud nõuded	28 559	28 559	
Intressinõuded	26 324	26 324	
Viitlaekumised	2 235	2 235	
Ettemaksed	54 158	54 158	
Tulevaste perioodide kulud	54 158	54 158	
Saamata sihtfinantseerimine tegevuskulude katteks	135 326	135 326	10
Saamata seadusandlusest tulenevad toetused	5 841	5 841	10
Kokku nõuded ja ettemaksed	378 621	378 621	

2017. aastal kanti kuludesse klientide lootusetuks tunnistatud nõudeid 2 176 euro eest (2016. aastal 491 euro eest) ja ebatõenäoliselt laekuvaid nõudeid 1 793 euro eest (2016. aastal 6 697 euro eest).

Ettemakstud tulevaste perioodide kulude hulgas on summas 43 837 eurot (2016. aastal 52 780 eurot) ettemaksed teenuste eest (perioodiseeritavad kindlustuskulud, kulud perioodikale jne.) ning töö- ja puhkusetasude ettemaksed summas 3 102 eurot (2016. aastal 1 378 eurot).

Lisa 4 Maksude ettemaksed ja maksuvõlad

(eurodes)

	31.12.2017		31.12.2016	
	Ettemaks	Maksuvõlg	Ettemaks	Maksuvõlg
Käibemaks		13 211		10 522
Üksikisiku tulumaks		115 222		114 403
Erisoodustuse tulumaks		11 162		9 687
Sotsiaalmaks		249 634		246 044
Kohustuslik kogumispension		11 807		11 965
Töötuskindlustusmaksed		16 119		16 172
Muud maksude ettemaksed ja maksuvõlad		12 762		14 999
Ettemaksukonto jääk	8 326		29 963	
Kokku maksude ettemaksed ja maksuvõlad	8 326	429 917	29 963	423 792

Vt. ka lisa 3.

Lisa 5 Tütarettevõtjate aktsiad ja osad

(eurodes)

Tütarettevõtjate aktsiad ja osad, üldine informatsioon					
Tütarettevõtja registrikood	Tütarettevõtja nimetus	Asukohamaa	Põhitegevusala	Osaluse määr (%)	
				31.12.2016	31.12.2017
90003781	Sihtasutus Hea Hoog	Eesti	Vaimupuudega ja psüühilise erivajadusega isikute ning ainesõitlaste hoolekandeesutuste tegevus.	100	100

Lisa 6 Kinnisvarainvesteeringud

(eurodes)

Soetusmaksumuse meetod			
		Kokku	
	Ehitised		
31.12.2016			
Soetusmaksumus	166 490		166 490
Akumuleeritud kulum	-89 235		-89 235
Jääkmaksumus	77 255		77 255
Müügid	-16 425		-16 425
Amortisatsioonikulu	-16 362		-16 362
Allahindlused väärtuse languse tõttu	-6 062		-6 062
Ümberliigitamised	24 286		24 286
31.12.2017			
Soetusmaksumus	174 351		174 351
Akumuleeritud kulum	-111 659		-111 659
Jääkmaksumus	62 692		62 692

Lisa 7 Materiaalsed põhivarad

(eurodes)

	Maa	Ehitised	Masinad ja seadmed	Muud materiaalsed põhivarad	Lõpetamata projektid ja ettemaksed	Kokku
31.12.2016						
Soetusmaksumus	1 547 838	40 667 147	1 532 418	785 413	1 487 768	46 020 584
Akumuleeritud kulum		-10 936 321	-1 349 478	-503 548		-12 789 347
Jääkmaksumus	1 547 838	29 730 826	182 940	281 865	1 487 768	33 231 237
Ostud ja parendused	256 300		57 674		3 213 384	3 527 358
Amortisatsioonikulu		-2 501 195	-64 656	-111 052		-2 676 903
Allahindlused väärtuse languse tõttu	-828					-828
Müügid	-33 445	-23 178		-3 497		-60 120
Ümberliigitamised	-5 917	3 427 513	38 872	20 600	-3 481 068	0
31.12.2017						
Soetusmaksumus	1 763 948	43 992 288	1 628 964	797 901	1 220 084	49 403 185
Akumuleeritud kulum		-13 358 322	-1 414 134	-609 985		-15 382 441
Jääkmaksumus	1 763 948	30 633 966	214 830	187 916	1 220 084	34 020 744

Müüdnud materiaalsed põhivarad müügihinna

	2017	2016
Maa	23 500	0
Ehitised	32 490	130 565
Masinad ja seadmed		14 237
Kokku	55 990	144 802

Lisa 8 Kasutusrent

(eurodes)

Aruandekohustuslane kui rentnik

	2017	2016
Kasutusrendikulu	236 699	176 333

Lisa 9 Võlad ja ettemaksed

(eurodes)

	31.12.2017	12 kuu jooksul	Lisa nr
Võlad tarnijatele	1 008 744	1 008 744	
Võlad töövõtjatele	1 230 479	1 230 479	
Maksuvõlad	429 917	429 917	4
Muud võlad	11 906	11 906	
Muud viitvõlad	11 906	11 906	
Saadud ettemaksed	2 142	2 142	
Muud saadud ettemaksed	2 142	2 142	
Puhkusereserv	66 886	66 886	
Töötasudelt arvest.deklareerimata maksukohustused	401 717	401 717	
Kokku võlad ja ettemaksed	3 151 791	3 151 791	
	31.12.2016	12 kuu jooksul	Lisa nr
Võlad tarnijatele	712 989	712 989	
Võlad töövõtjatele	1 154 231	1 154 231	
Maksuvõlad	423 792	423 792	4
Muud võlad	12 286	12 286	
Muud viitvõlad	12 286	12 286	
Saadud ettemaksed	3 650	3 650	
Puhkusereserv	57 576	57 576	
Töötasudelt arvest.deklareerimata maksukohustused	561 749	561 749	
Kokku võlad ja ettemaksed	2 926 273	2 926 273	

Lisa 10 Sihtfinantseerimine

(eurodes)

Varad bruto soetusmaksumuses

	31.12.2015	Saadud	Tagastatud	Tulu	31.12.2016
Sihtfinantseerimine põhivarade soetamiseks					
Siseministeerium	0	-175 000		301 132	126 132
Kokku sihtfinantseerimine põhivarade soetamiseks		-175 000		301 132	126 132
Sihtfinantseerimine tegevuskuludeks					
Sotsiaalministeerium (toetused)	15 985	-145 275		144 325	15 035
Siseministeerium	-18 888	-35 000		52 546	-1 342
Kokku sihtfinantseerimine tegevuskuludeks	-2 903	-180 275		196 871	13 693
Kokku sihtfinantseerimine	-2 903	-355 275		498 003	139 825
	31.12.2016	Saadud	Tagastatud	Tulu	31.12.2017
Sihtfinantseerimine põhivarade soetamiseks					
Rahandusministeerium	0	-4 473 684	2 356	5 597 002	1 125 674
Siseministeerium	126 132	-175 000	4 847	44 021	0
Kokku sihtfinantseerimine põhivarade soetamiseks	126 132	-4 648 684	7 203	5 641 023	1 125 674
Sihtfinantseerimine tegevuskuludeks					
Sotsiaalministeerium (toetused)	15 035	-151 993		152 376	15 418
Siseministeerium	-1 342	-105 000		67 919	-38 423
Kokku sihtfinantseerimine tegevuskuludeks	13 693	-256 993		220 295	-23 005
Kokku sihtfinantseerimine	139 825	-4 905 677	7 203	5 861 318	1 102 669

Lisa 11 Aktsiakapital

(eurodes)

	31.12.2017	31.12.2016
Aktsiakapital	7 409 155	7 152 860
Aktsiate arv (tk)	113 987	110 044
Aktsiate nimiväärtus	65	65

Kontsern on emiteerinud aktsiaid ülekursiga 3 498 019 eurot järgmiselt:

2009. aastal emiteeriti 52 852 lihtaktsiat nimiväärtusega 3 377 858 eurot, mille eest tasuti mitterahalise sissemaksena põhivarasse. Aktsiaid emiteeriti ülekursiga summas 3 378 190 eurot. 31.12.2009 seisuga oli ülekurs 3 498 012 eurot.

2010. aastal emiteeriti 7 153 lihtaktsiat nimiväärtusega 457 160 eurot, mille eest tasuti mitterahalise sissemaksena põhivaraga. Aktsiaid emiteeriti ülekursiga 2 eurot.

2012. aastal suurendati aktsiakapitali 1071 aktsia võrra mitterahalise sissemaksena põhivarasse summas 69 615 eurot ja ülekursiga 5 eurot.

2017.aastal suurendati aktsiakapitali 3 943 aktsia võrra mitterahalise sissemaksena põhivarasse summas 256 295 eurot ja ülekursiga 5 eurot.

Lisa 12 Müügitulu

(eurodes)

	2017	2016
Müügitulu geograafiliste piirkondade lõikes		
Müük Euroopa Liidu riikidele		
Eesti	20 315 719	20 474 603
Müük Euroopa Liidu riikidele, kokku	20 315 719	20 474 603
Kokku müügitulu	20 315 719	20 474 603
Müügitulu tegevusalade lõikes		
Psüühiliste erivajadustega inimeste hoolekanne	18 402 447	18 743 224
Teenuste müük	1 154 323	956 744
Varjupaikade tulud	117 794	84 461
Vanurite ja puuetega inimeste hoolekanne	353 389	373 077
Asenduskoduteenus	287 766	317 097
Kokku müügitulu	20 315 719	20 474 603

Lisa 13 Muud äritulud

(eurodes)

	2017	2016
Tulu sihtfinantseerimisest	5 851 716	524 791
Muud	28 929	12 278
Kokku muud äritulud	5 880 645	537 069

Lisa 14 Kaubad, toore, materjal ja teenused

(eurodes)

	2017	2016
Energia	1 197 886	1 200 845
Veevarustusteenused	228 895	230 463
Transpordikulud	103 003	98 402
Toiduained	940 576	891 299
Toitlustusteenus	812 733	853 576
Tervishoiuteenus, meditsiini ja hügieenitarbed	892 634	948 566
Inventar ja muud väikevahendid	494 973	459 893
Muud	812 824	625 629
Kokku kaubad, toore, materjal ja teenused	5 483 524	5 308 673

Lisa 15 Mitmesugused tegevuskulud

(eurodes)

	2017	2016
Mitmesugused bürookulud	496 425	442 473
Lähetuskulud	19 100	13 767
Koolituskulud	49 613	67 614
Riiklikud ja kohalikud maksud	1 063 814	1 100 533
Konsultatsioonid ja juriidilised teenused	23 078	21 050
Transpordivahenditega seotud kulud	216 075	207 636
Kindlustuskulud	59 296	49 854
Töötervishoid	36 130	38 478
Muud	106 018	198 705
Kokku mitmesugused tegevuskulud	2 069 549	2 140 110

Maksukulud sisaldavad käibemaksukulu summas 994 720 eurot (2016. aastal 1 032 693 eurot), maamaksu, loodusressursside kasutamise- ja saastetasusid ning ettevõtte tulumaksu.

Ettevõtte käibest moodustab 98% maksuvaba käive (Käibemaksuseaduse 16 p.4). Käibemaksukulu tekib sisendkäibemaksu otsearvestuse ja proportsionaalse mahaarvamise segameetodi rakendamisel. Aastal 2017 arvestati sisendkäibemaksu proportsiooniga 2%.

Lisa 16 Tööjõukulud

(eurodes)

	2017	2016
Palgakulu	9 277 495	9 366 311
Sotsiaalmaksud	2 982 263	3 034 826
Muud	187 025	176 404
Kokku tööjõukulud	12 446 783	12 577 541
Töötajate keskmine arv taandatuna täistööajale	940	981
Keskmine töötajate arv töötamise liikide kaupa:		
Töölepingu alusel töötav isik	924	925
Võlaõigusliku lepingu alusel teenust osutav isik, välja arvatud füüsilisest isikust ettevõtja	219	237
Juriidilise isiku juhtimis- või kontrollorgani liige	7	8

Keskmine töötajate arv taandatuna täistööajale oli 2017. aastal ematöötajates 866 töötajat ja SA-s Hea Hoog 74 töötajat (2016. aastal vastavalt 911 ja 70).

SA-s Hea Hoog osutavad võlaõigusliku lepingu alusel teenust AS-is Hoolekandeteenused teenustel viibivad kliendid, 2017.aastal töötas 210 klienti (2016. aastal 228).

Lisa 17 Muud ärikulud

(eurodes)

	2017	2016
Kahjum materiaaalsete põhivarade müügist	3 156	25 625
Käibemaksukulu	255 155	39 664
Väljamakstud toetused	110 531	84 467
Muud	2 453	106
Kokku muud ärikulud	371 295	149 862

Lisa 18 Tulumaks

(eurodes)

2018. aastal on maksumäär 20/80 väljamakstud dividendide summal.

Kontserni jaotamata kasum seisuga 31. detsember 2017 moodustab 28 196 147 eurot (2016. aastal moodustas 25 056 366 eurot).

Maksimaalne võimalik tulumaksukohustuse summa, mis kaasneb kogu jaotamata kasumi väljamaksmisel dividendidena on 5 639 229 eurot (2016. aastal oli 5 011 273 eurot). Netodividende saab välja maksta 22 556 918 eurot (2016. aastal 20 045 093 eurot).

Lisa 19 Seotud osapooled

(eurodes)

Tegev- ja kõrgemale juhtkonnale arvestatud tasud ja muud olulised soodustused		
	2017	2016
Arvestatud tasu	209 306	177 714

Ettevõtte asutas 09.04.2010 Sihtasutuse "Hea Hoog", mille eesmärgiks on erivajadustega inimeste abistamisel oma koha leidmisel ühiskonnas.

2017. aastal pakkus SA Hea Hoog tööhõivet kontserni 210 lepingulises töösuhtes olnud kliendile (2016. aastal 228-le kliendile).

Fondi juhatuses on üks liige ja nõukogus 3 liiget.

Tütarettevõtte tulem 2017. aastal oli 128 578 eurot (2016. aastal 18 985 eurot).

Vt. ka lisasid 3 ja 9.

Vastavalt avaliku sektori finantsarvestuse ja -aruandluse juhendile avalikustatakse ainult tehingud, mis ei vasta õigusaktidele või raamatupidamiskohustuslase sisedokumentide üldistele nõuetele või turutingimusele. Aruandeaastal selliseid tehinguid ei toimunud.

Lisa 20 Sündmused pärast aruandekuupäeva

Pärast aruandekuupäeva olulisi majandustulemusi mõjutavaid sündmusi ei ole toimunud.

Lisa 21 Konsolideerimata bilanss

(eurodes)

	31.12.2017	31.12.2016
Varad		
Käibevarad		
Raha	7 445 687	5 617 517
Nõuded ja ettemaksed	1 247 267	326 353
Varud	23 177	36 624
Kokku käibevarad	8 716 131	5 980 494
Põhivarad		
Investeeringud tütar- ja sidusettevõtjatesse	6	6
Kinnisvarainvesteeringud	62 692	77 255
Materiaalsed põhivarad	34 020 744	33 231 237
Kokku põhivarad	34 083 442	33 308 498
Kokku varad	42 799 573	39 288 992
Kohustised ja omakapital		
Kohustised		
Lühiajalised kohustised		
Laenukohustised	0	237
Võlad ja ettemaksed	3 065 637	2 874 698
Eraldised	61 180	45 885
Sihtfinantseerimine	38 423	1 342
Kokku lühiajalised kohustised	3 165 240	2 922 162
Kokku kohustised	3 165 240	2 922 162
Omakapital		
Aksiakapital nimiväärtuses	7 409 155	7 152 860
Ülekurss	3 498 024	3 498 019
Kohustuslik reservkapital	715 286	715 286
Eelmiste perioodide jaotamata kasum (kahjum)	25 000 665	27 192 978
Aruandeaasta kasum (kahjum)	3 011 203	-2 192 313
Kokku omakapital	39 634 333	36 366 830
Kokku kohustised ja omakapital	42 799 573	39 288 992

Lisa 22 Konsolideerimata kasumiaruanne

(eurodes)

	2017	2016
Müügitulu	19 635 484	20 022 066
Muud äritulud	5 842 719	491 066
Kaubad, toore, materjal ja teenused	-5 494 672	-5 367 957
Mitmesugused tegevuskulud	-2 045 827	-2 067 547
Tööjõukulud	-11 903 457	-12 108 999
Põhivarade kulum ja väärtuse langus	-2 693 264	-3 048 281
Muud ärikulud	-331 913	-149 862
Kokku ärikasum (-kahjum)	3 009 070	-2 229 514
Intressikulud	0	-30
Muud finantstulud ja -kulud	2 133	37 231
Kasum (kahjum) enne tulumaksustamist	3 011 203	-2 192 313
Aruandeaasta kasum (kahjum)	3 011 203	-2 192 313

Lisa 23 Konsolideerimata rahavoogude aruanne (eurodes)

	2017	2016
Rahavood äritegevusest		
Ärikasum (kahjum)	3 009 070	-2 229 514
Korrigeerimised		
Põhivarade kulum ja väärtuse langus	2 693 264	3 048 281
Kasum (kahjum) põhivarade müügist	3 158	25 624
Muud korrigeerimised	-5 625 726	-385 847
Kokku korrigeerimised	-2 929 304	2 688 058
Äritegevusega seotud nõuete ja ettemaksete muutus	52 333	-30 659
Varude muutus	13 447	8 372
Äritegevusega seotud kohustiste ja ettemaksete muutus	128 933	38 911
Kokku rahavood äritegevusest	274 479	475 168
Rahavood investeerimistegevusest		
Tasutud materiaalse ja immateriaalse põhivarade soetamisel	-3 171 970	-2 504 904
Laekunud materiaalse ja immateriaalse põhivarade müügist	55 990	144 802
Laekumised sihtfinantseerimisest	4 641 480	210 000
Laekunud intressid	28 428	49 956
Kokku rahavood investeerimistegevusest	1 553 928	-2 100 146
Rahavood finantseerimistegevusest		
Kapitalirendi põhiosa tagasimaksed	-237	-6 523
Makstud intressid	0	-33
Kokku rahavood finantseerimistegevusest	-237	-6 556
Kokku rahavood	1 828 170	-1 631 534
Raha ja raha ekvivalendid perioodi alguses	5 617 517	7 249 051
Raha ja raha ekvivalentide muutus	1 828 170	-1 631 534
Raha ja raha ekvivalendid perioodi lõpus	7 445 687	5 617 517

Lisa 24 Konsolideerimata omakapitali muutuste aruanne (eurodes)

					Kokku
	Aktiivkapital nimiväärtuses	Ülekurss	Kohustuslik reservkapital	Jaotamata kasum (kahjum)	
31.12.2015	7 152 860	3 498 019	715 286	27 192 978	38 559 143
Aruandeaasta kasum (kahjum)				-2 192 313	-2 192 313
31.12.2016	7 152 860	3 498 019	715 286	25 000 665	36 366 830
Aruandeaasta kasum (kahjum)				3 011 203	3 011 203
Emiteeritud aktiivkapital	256 295	5			256 300
31.12.2017	7 409 155	3 498 024	715 286	28 011 868	39 634 333

Aruande digitaalallkirjad

Aruande lõpetamise kuupäev on: 20.03.2018

AS HOOLEKANDETEENUSED (registrikood: 10399457) 01.01.2017 - 31.12.2017 majandusaasta aruande andmete õigsust on elektrooniliselt kinnitanud:

Allkirjastaja nimi	Allkirjastaja roll	Allkirja andmise aeg
PIRET LEMSALU	Juhatuse liige	20.03.2018
LIINA LANNO	Juhatuse liige	20.03.2018
MAARJO MÄNDMAA	Juhatuse liige	20.03.2018

SÕLTUMATU VANDEAUDIITORI ARUANNE

Hoolekandeteenused AS aktsionäridele

Arvamus

Oleme auditeerinud AS Hoolekandeteenused (kontsern) konsolideeritud raamatupidamise aastaaruannet, mis sisaldab konsolideeritud bilanssi seisuga 31. detsember 2017, konsolideeritud kasumiaruannet, konsolideeritud omakapitali muutuste aruannet ja konsolideeritud rahavoogude aruannet eeltoodud kuupäeval lõppenud aasta kohta ja konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande lisasid, mis sisaldavad oluliste arvestuspõhimõtete kokkuvõtet ning muud selgitavat informatsiooni.

Meie arvates kajastab lehekülgedel 37 kuni 55 esitatud konsolideeritud raamatupidamise aastaaruanne kõigis olulistes osades õiglaselt kontserni konsolideeritud finantsseisundit seisuga 31. detsember 2017 ning sellel kuupäeval lõppenud majandusaasta konsolideeritud finantstulemust ja konsolideeritud rahavoogusid kooskõlas Eesti finantsaruandluse standardiga.

Arvamuse alus

Teostasime oma auditi kooskõlas rahvusvaheliste auditeerimise standarditega (Eesti). Meile nende standarditega pandud kohustusi on täiendavalt kirjeldatud käesoleva aruande alalõigus „Vandeauditori kohustused seoses konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande auditiga“. Oleme kontsernist sõltumatud kooskõlas Eesti Vabariigis raamatupidamise aruande auditile kohalduvate eetikanõuetega ja oleme täitnud oma muud eetikaalased kohustused vastavalt neile nõuetele. Usume, et auditi tõendusmaterjal, mille oleme hankinud, on piisav ja asjakohane, et olla aluseks meie arvamusele.

Muu informatsioon

Juhatus vastutab muu informatsiooni eest. Muu informatsioon sisaldab tegevusaruannet, kuid ei sisalda konsolideeritud raamatupidamise aastaaruannet ega meie vandeauditori aruannet.

Meie arvamus konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande kohta ei hõlma muud informatsiooni ja me ei esita selle kohta mitte mingis vormis kindlustandvat järeldust.

Seoses konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande auditiga on meil kohustus lugeda muud informatsiooni ja kaaluda seejuures, kas see lahkneb oluliselt konsolideeritud raamatupidamise aastaaruandest või teadmistest, mille auditi käigus omandasime, või kas see näib olevat muul viisil oluliselt väärkajastatud. Kui me teeme oma töö alusel järelduse, et muu informatsioon on oluliselt väärkajastatud, siis oleme kohustatud sellest asjaolust teavitama. Meil ei ole sellega seoses millestki teavitada.

Juhtkonna ja nende, kelle ülesandeks on valitsemine, kohustused seoses konsolideeritud raamatupidamise aastaaruandega

Juhatus vastutab konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande koostamise ja õiglase esitamise eest kooskõlas Eesti finantsaruandluse standardiga, ja sellise sisekontrolli eest, mida juhatus peab vajalikuks, et oleks võimalik koostada pettusest või veast tuleneva olulise väärkajastamiseta konsolideeritud raamatupidamise aastaaruanne.

Konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande koostamisel on juhatus kohustatud hindama, kas kontsern suudab oma tegevust jätkata, esitama infot tegevuse jätkuvusega seotud asjaolude kohta, kui see on asjakohane, ja kasutama arvestuses tegevuse jätkuvuse alusprintsipi, välja arvatud juhul, kui juhatus kavatseb kontserni likvideerida või selle tegevuse lõpetada või kui tal puudub sellele realistlik alternatiiv.

Need, kelle ülesandeks on valitsemine, vastutavad kontserni finantsaruandlusprotsessi järelevalve eest.

Vandeauditori kohustused seoses konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande auditiga

Meie eesmärk on saada põhjendatud kindlus selle kohta, kas konsolideeritud raamatupidamise aastaaruanne tervikuna on pettusest või veast tuleneva olulise väärkajastamiseta ja anda välja vandeauditori aruanne, mis sisaldab meie arvamust. Põhjendatud kindlus on kõrgetasemeline kindlus, kuid see ei taga, et olulise väärkajastamise esinemisel see kooskõlas rahvusvaheliste auditeerimise standarditega (Eesti) teostatud auditi käigus alati avastatakse. Väärkajastamised võivad tuleneda pettusest või veast ja neid peetakse oluliseks siis, kui võib põhjendatult eeldada, et need võivad üksikult või koos mõjutada majanduslikke otsuseid, mida kasutajad konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande alusel teevad.

Rahvusvaheliste auditeerimise standardite (Eesti) kohase auditi käigus kasutame kutsealast otsustust ja säilitame kutsealase skeptitsismi kogu auditi vältel. Lisaks:

- teeme kindlaks konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande pettusest või veast tuleneva olulise väärkajastamise riskid ja hindame neid, kavandame riskidele vastavad auditiprotseduure ja teostame neid ning hangime piisava ja asjakohase auditi tõendusmaterjali, mis on aluseks meie arvamusele. Pettusest tuleneva olulise väärkajastamise mitteavastamise risk on suurem kui veast tuleneva väärkajastamise puhul, sest pettus võib tähendada salakokkulepet, võltsimist, informatsiooni tahtlikku esitamata jätmist või vääresitust või sisekontrolli eiramist;
- omandame arusaamise auditi jaoks asjakohasest sisekontrollist, et kavandada antud tingimustes asjakohaseid auditiprotseduure, kuid mitte selleks, et avaldada arvamust kontserni sisekontrolli tulemuslikkuse kohta;
- hindame kasutatud arvestuspõhimõtete asjakohasust ning juhatuse raamatupidamishinnangute ja nende kohta avalikustatud informatsiooni põhjendatust;
- teeme järelduse selle kohta, kas arvestuses tegevuse jätkuvuse alusprintsipi kasutamine juhatuse poolt on asjakohane ja kas hangitud auditi tõendusmaterjali põhjal esineb sündmustest või tingimustest tulenevat olulist ebakindlust, mis võib tekitada märkimisväärset kahtlust kontserni jätkuva tegutsemise suhtes. Kui järeldame, et eksisteerib oluline ebakindlus, siis oleme kohustatud juhtima vandeauditori aruandes tähelepanu konsolideeritud raamatupidamise aastaaruandes selle kohta avalikustatud informatsioonile või kui avalikustatud informatsioon on ebapiisav, siis modifitseerima oma arvamust. Meie järeldused põhinevad kuni vandeauditori aruande kuupäevani hangitud auditi tõendusmaterjalil. Tulevased sündmused või tingimused võivad põhjustada seda, et ettevõtte ei jätku oma tegevust;
- hindame konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande üldist esitusviisi, struktuuri ja sisu, sealhulgas avalikustatud informatsiooni, ning seda, kas konsolideeritud raamatupidamise aastaaruanne esitab selle aluseks olevaid tehinguid ja sündmusi õiglasel viisil;
- hangime kontserni majandusüksuste või äritegevuse finantsinformatsiooni kohta piisavalt asjakohast tõendusmaterjali, et avaldada arvamust kontserni konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande kohta. Vastutame kontserni auditi juhtimise, järelevalve ja teostamise eest. Oleme ainuvastutavad oma auditiarvamuse eest.

Vahetame informatsiooni nendega, kelle ülesandeks on valitsemine, muuhulgas auditi planeeritud ulatuse ja ajastuse ning märkimisväärsete auditi tähelepanekute, kaasa arvatud auditi käigus tuvastatud märkimisväärsete sisekontrolli puuduste kohta.

/alkirjastatud digitaalselt/

Andris Jegers
Vandeauditori number 171
KPMG Baltics OÜ
Audiitorettevõtja tegevusloa number 17
Narva mnt 5, 10117 Tallinn
20.03.2018

Audiitorite digitaalallkirjad

AS HOOLEKANDETEENUSED (registrikood: 10399457) 01.01.2017 - 31.12.2017 majandusaasta aruandele lisatud audiitori aruande on digitaalselt allkirjastanud:

Allkirjastaja nimi	Allkirjastaja roll	Allkirja andmise aeg
ANDRIS JEGERS	Vandeaudiitor	20.03.2018

Kahjumi katmise ettepanek

(eurodes)

	31.12.2017
Eelmiste perioodide jaotamata kasum (kahjum)	25 056 366
Aruandeaasta kasum (kahjum)	3 139 781
Kokku	28 196 147
Katmine	
Kohustusliku reservkapitali suurendamine (vähendamine)	25 630
Eelmiste perioodide jaotamata kasum (kahjum) peale jaotamist (katmist)	28 170 517
Kokku	28 196 147

Üldkoosoleku otsus

Müügitulu jaotus tegevusalade lõikes

Tegevusala	EMTAK kood	Müügitulu (EUR)	Müügitulu %	Põhitegevusala
Vaimupuudega ja psüühiliste erivajadustega isikute hoolekandetasutuste tegevus	87201	18402447	93.72%	Jah
Muude mujal liigitamata hoolekandetasutuste tegevus	87909	591881	3.01%	Ei
Vanurite ja puuetega inimeste hoolekandetasutuste tegevus	87301	353389	1.80%	Ei
Asenduskoduteenust osutavate hoolekandetasutuste tegevus	87901	287766	1.47%	Ei

Sidevahendid

Liik	Sisu
Telefon	+372 6771250
Faks	+372 6771256
E-posti aadress	info@hoolekandeteenused.ee
Veebilehe aadress	www.hoolekandeteenused.ee